

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker de av regeringen föreslagna anslagen (totalt ca 3,5 miljarder kronor) och bemyndigandena för budgetåret 2011 under utgiftsområde 19 Regional tillväxt (prop. 2010/11:1). Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har i en gemensam motion föreslagit att anslaget för regionala tillväxtåtgärder ska höjas med 30 miljoner kronor medan Sverigedemokraterna inte har andra uppfattningar än regeringen när det gäller ramen för utgiftsområdet eller fördelningen på anslag. Företrädarna i utskottet för Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna har avstått från att delta i beslutet om anslag då de anser att deras respektive budgetalternativ bör ses som sammanhållna paket, där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden som innebär andra anslagsnivåer än de som regeringen har föreslagit.

I fråga om den regionala tillväxtpolitikens allmänna inriktning framhåller utskottet att det har föreslagits och genomförts ett antal åtgärder som ligger i linje med den gällande strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning. Samtliga motioner med andra uppfattningar än de som regeringen redovisar om mål och inriktning för det aktuella politikområdet avstyrks av utskottet. I två reservationer (S, MP respektive V) redovisas en annan syn på den regionala tillväxtpolitiken.

Beträffande EU:s strukturfonder pekar utskottet bl.a. på förekomsten av kontinuerliga utvärderingar och åtgärder som ska främja ökad samordning i samband med genomförandet av strukturfondsprogrammen i Sverige. Samtliga motionsyrkanden med anknytning till dessa frågor avstyrks. I en reservation (S, V) framförs uppfattningen att det finns utrymme för förbättringar.

När det gäller organisering och lokalisering av statliga myndigheter bör nuvarande principer följas i enlighet med de grunder som riksdagen uttalat, menar utskottet. Enligt en reservation (V) bör regeringen lägga fast en nationell plan med inriktningen att delar av statlig verksamhet ska omlokaliseras.

Med hänvisning bl.a. till att frågor om tillgång till kommersiell och offentlig service på landsbygden redan ges bred uppmärksamhet inom ramen för den regionala tillväxtpolitiken avstyrker utskottet motioner med krav på åtgärder på detta område. I två reservationer (S respektive V) framförs andra uppfattningar. Ett motionsyrkande om stöd till biogaspumpar behandlas och avstyrks av utskottet men får stöd i en reservation (S, MP, V).

Förslag om återföring av medel från vatten- och vindkraft och andra naturresurser till berörda områden avstyrks också av utskottet, som erinrar om gällande principer för statens budgetsysteem. Ett annat synsätt redovisas i en reservation (MP, V).

Utskottet avstyrker vidare ett antal motioner med koppling till utvecklingen i vissa geografiskt avgränsade områden som exempelvis län eller kommuner.

I betänkandet behandlar utskottet också dels regeringens skrivelse om strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2009/10:221), dels Riksrevisionens styrelses redogörelse om omlokalisering av myndigheter (redog. 2009/10:RRS27). Utskottet föreslår att riksdagen lägger såväl skrivelsen som redogörelsen till handlingarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	7
Utskottets överväganden	8
Inledning	8
Den regionala tillväxtpolitikens inriktning	8
Propositionen	8
Regeringens skrivelse om strategiskt tillväxtarbete	10
Motionerna	11
Vissa kompletterande uppgifter	14
Utskottets ställningstagande	19
EU:s strukturfonder	20
Propositionen	20
Motionerna	21
Vissa kompletterande uppgifter	21
Utskottets ställningstagande	23
Organisering och lokalisering av myndigheter	24
Propositionen	24
Riksrevisionens styrelses redogörelse	24
Motionerna	25
Vissa kompletterande uppgifter	26
Utskottets ställningstagande	28
Kommersiell och offentlig service på landsbygden	29
Propositionen	29
Motionerna	32
Vissa kompletterande uppgifter	33
Utskottets ställningstagande	38
Återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser	40
Motionerna	40
Vissa kompletterande uppgifter	41
Utskottets ställningstagande	42
Utvecklingen i vissa geografiska områden	43
Motionerna och vissa kompletterande uppgifter	43
Utskottets ställningstagande	43
Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt	44
Inledning	44
Propositionen	44
Motionerna	45
Vissa kompletterande uppgifter	46
Utskottets ställningstagande	46
Reservationer	48
1. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 (S, MP)	48
2. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 (V)	49
3. EU:s strukturfonder, punkt 2 (S, V)	51
4. Organisering och lokalisering av myndigheter, punkt 3 (V)	52

5. Kommersiell och offentlig service på landsbygden, punkt 4 (V)	53
6. Kommersiell och offentlig service på landsbygden, punkt 4 – motiveringen (S)	54
7. Stöd till biogaspumpar, punkt 5 (S, MP, V)	54
8. Återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturreсурser, punkt 6 (MP, V)	55
Särskilda yttranden	56
1. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (S, MP, V)	56
2. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (SD)	58
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	59
Proposition 2010/11:1	59
Skrivelse 2009/10:221	59
Följdmotion med anledning av skrivelse 2009/10:221	59
Redogörelse 2009/10:RRS27	60
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	60
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för 2011 under utgiftsområde 19 Regional tillväxt	67
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets förslag till anslag för 2011 under utgiftsområde 19 Regional tillväxt	68
<i>Bilaga 4</i>	
Motionsyrkanden om utvecklingen i vissa geografiska områden	69

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:N20 yrkandena 1–3 och 5–8, 2010/11:Fi263, 2010/11:C311 yrkande 22, 2010/11:N251, 2010/11:N291, 2010/11:N318, 2010/11:N323 yrkandena 1–4 och 18, 2010/11:N362 yrkande 3 och 2010/11:N429 samt lägger skrivelse 2009/10:221 till handlingarna.

Reservation 1 (S, MP)

Reservation 2 (V)

2. EU:s strukturfonder

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:N20 yrkande 4, 2010/11:C311 yrkande 25 och 2010/11:N245.

Reservation 3 (S, V)

3. Organisering och lokalisering av myndigheter

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:N229, 2010/11:N289 yrkandena 1 och 4, 2010/11:N300, 2010/11:N314, 2010/11:N323 yrkande 6 och 2010/11:N372 samt lägger redogörelse 2009/10:RRS27 till handlingarna.

Reservation 4 (V)

4. Kommersiell och offentlig service på landsbygden

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:C311 yrkande 14, 2010/11:N247, 2010/11:N255, 2010/11:N256, 2010/11:N258, 2010/11:N323 yrkandena 12 och 13 samt 2010/11:N360 yrkande 2.

Reservation 5 (V)

Reservation 6 (S) – motiveringen

5. Stöd till biogaspumpar

Riksdagen avslår motion 2010/11:N398 yrkande 11.

Reservation 7 (S, MP, V)

6. Återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:C311 yrkande 26, 2010/11:N323 yrkande 14, 2010/11:N343, 2010/11:N403 och 2010/11:N431.

Reservation 8 (MP, V)

7. Utvecklingen i vissa geografiska områden

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:MJ265 yrkande 3, 2010/11:N201, 2010/11:N214, 2010/11:N241, 2010/11:N278 yrkande 2, 2010/11:N282, 2010/11:N289 yrkandena 2 och 3, 2010/11:N312

yrkande 1, 2010/11:N333 yrkandena 1 och 3, 2010/11:N363, 2010/11:N374 yrkandena 1 och 2, 2010/11:N375, 2010/11:N376, 2010/11:N382, 2010/11:N383 yrkande 2, 2010/11:N397, 2010/11:N404 yrkandena 1–3 och 5, 2010/11:N410 och 2010/11:N428 yrkandena 1 och 4.

8. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

a) *Bemyndigande för anslaget 1:1*

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 400 000 000 kr under 2012–2019. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 19 punkt 1.

b) *Bemyndigande för anslaget 1:3*

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 150 000 000 kr under 2012–2016. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 19 punkt 2.

c) *Anslagen under utgiftsområde 19 Regional tillväxt*

Riksdagen anvisar för budgetåret 2011 anslagen under utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 19 punkt 3.

d) *Motioner som rör anslagen m.m.*

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:N287, 2010/11:N319, 2010/11:N337, 2010/11:N360 yrkande 1 och 2010/11:N368.

Stockholm den 7 december 2010

På näringsutskottets vägnar

Maria Wetterstrand

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maria Wetterstrand (MP)¹, Jessica Polfjärd (M), Hans Rothenberg (M), Carina Adolfsson Elgestam (S)², Olof Lavesson (M), Krister Örnfjäder (S)³, Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Ann-Kristine Johansson (S)⁴, Börje Vestlund (S)⁵, Lars Isovaara (SD)⁶, Kent Persson (V)⁷, Ingela Nylund Watz (S)⁸, Ingemar Nilsson (S)⁹, Lotta Olsson (M), Liselott Hagberg (FP), Helena Lindahl (C) och Mikael Oscarsson (KD).

^{1–9} Avstår från ställningstagande under punkt 8.

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlas

- proposition 2010/11:1 (budgetpropositionen) vad gäller utgiftsområde 19 Regional tillväxt
- regeringens skrivelse 2009/10:221 om strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning
- en motion som har väckts med anledning av skrivelse 2009/10:221
- Riksrevisionens styrelses redogörelse 2009/10:RRS27 om omlokalisering av myndigheter
- 66 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2010.

Under ärendets beredning har Tillväxtverket lämnat information inför utskottet om sitt arbete med strukturfonderna.

Utskottets överväganden

Inledning

Utgångspunkten för detta betänkande är att utgiftsramen för utgiftsområde 19 Regional tillväxt är fastställd för 2011. Den 8 december tar riksdagen ställning till regeringens förslag i budgetpropositionen till fördelning av utgifter på utgiftsområden (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:FiU1). Näringsutskottet har i ett yttrande till finansutskottet tillstyrkt regeringens förslag till utgiftsramar (yttr. 2010/11:NU1y).

I detta betänkande redovisas inledningsvis den regionala tillväxtpolitikens allmänna inriktning och mål. Vidare behandlas frågor om EU:s strukturfonder, lokalisering av myndigheter samt återförande av medel från vatten- och vindkraft och andra naturresurser till de regioner där de genereras. Servicefrågor liksom ett antal motionsyrkanden om utvecklingen i vissa geografiska områden tas också upp. Slutligen behandlas anslagsfrågor.

Den regionala tillväxtpolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om den regionala tillväxtpolitikens inriktning. Utskottet hänvisar till genomförda och planerade åtgärder på området.

Jämför reservationerna 1 (S, MP) och 2 (V).

Propositionen

Utgiftsområdet Regional tillväxt omfattar huvudsakligen medel för hållbara regionala tillväxtinsatser i form av central och regional projektverksamhet och olika former av regionala företagsstöd samt utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf).

Den regionala tillväxtpolitiken omfattar emellertid betydligt fler åtgärder än de som finansieras av anslag inom det aktuella utgiftsområdet. Regionala hänsynstaganden och åtgärder inom i princip samtliga utgifts- och politikområden är sammantaget av avgörande betydelse för den regionala utvecklingen och för möjligheterna att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken. Detta mål är utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft.

I budgetpropositionen sägs att hela Sveriges utvecklingskraft, hållbara tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara. Regeringen kommer även fortsättningsvis att föra en aktiv förnyelsepolitik som ger alla delar av landet möjligheter att utvecklas av egen kraft och bidra till

det gemensamma bästa. Den regionala tillväxtpolitiken ska, enligt regeringen, därför ytterligare stärkas genom ökat lokalt och regionalt inflytande över och ansvar för statliga tillväxtresurser.

Regeringen anser att målet för politiken bäst nås genom en väl fungerande dialog och samordning dels mellan politiska områden på nationell nivå, dels mellan insatser på lokal, regional och nationell nivå. Detta gäller särskilt insatser som stärker den lokala och regionala konkurrenskraften genom investeringar, företagande, entreprenörskap, innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet samt god servicenivå såväl lokalt som regionalt.

Det regionala tillväxtarbetet bedrivs bl.a. i form av regionala strategier och program som genomförs i samspel med den nationella och den europeiska nivån. Europeiska unionens sammanhållningspolitik är och ska vara en betydande och integrerad del i den regionala tillväxtpolitiken. Struktur- och investeringsprogrammen är instrumenten för genomförandet av sammanhållningspolitiken i Sverige och utgör en betydelsefull del av det regionala tillväxtarbetet.

Sammantaget ska den regionala tillväxtpolitiken inriktas på följande:

- Prioritering av innovation och förnyelse, entreprenörskap, kompetensförsörjning och ett ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet och strategiskt gränsöverskridande samarbete i det regionala tillväxtarbetet.
- Strategiska statliga insatser och åtgärder för hållbar tillväxt i samspel med aktörer på såväl lokal, regional, europeisk som global nivå.
- Att ta vara på de unika förutsättningar för individens utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i olika typer av regioner, såsom gles- och landsbygd, små och medelstora städer samt storstadsområden.
- Ett tvärsektorielt arbetssätt och en mer samordnad stat i samverkan med aktörer på lokal och regional nivå.
- Ett ytterligare stärkt lokalt och regionalt inflytande och ansvar över statliga medel, vilket bl.a. skapar bättre förutsättningar för ett regionalt ledarskap.
- En god tillgång till kommersiell och offentlig service för medborgare och näringsliv i alla delar av landet.
- Ökat fokus på demografiska utmaningar, internationalisering och hållbarhet med särskilt stärkt fokus på miljö, klimat och energi, jämställdhet, folkhälsa samt integration och mångfald i det regionala tillväxtarbetet.
- Regionala strategier och program som genomförs i partnerskap och i samspel med nationell och europeisk nivå i syfte att stärka det lokala och regionala tillväxtarbetet.

Den regionala tillväxtpolitikens strategier består av olika former av planer och dokument som säkerställer genomförande och utveckling av verksamheten som helhet eller en avgränsad del. Strategierna används för bl.a.

analys, prioritering, finansiering, genomförande och uppföljning av hållbart regionalt tillväxtarbete. Dessa omfattar ofta även vision, mål, policy och handlingsplan.

Regeringens skrivelse om strategiskt tillväxtarbete

I maj 2010 överlämnade regeringen skrivelsen Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2009/10: 221) till riksdagen. I skrivelsen slås inledningsvis fast att det under den dåvarande mandatperioden fattades två viktiga beslut om större förändringar som styr det regionala tillväxtarbetet. Dessa beslut var att riksdagen med anledning av regeringens förslag i budgetpropositionen för 2008 godkände målet för den nya regionala tillväxtpolitiken med stärkt tillväxtfokus. Vidare beslutade regeringen i december 2006 om en nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning för perioden 2007–2013 där regional tillväxtpolitik, arbetsmarknadspolitik och genomförandet av den europeiska sammanhållningspolitiken bands samman.

I skrivelsen fastställs att den nationella strategins inriktning och dess prioriteringar – innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet samt strategiskt gränsöverskridande samarbete – alltjämt är aktuella och vägledande för det regionala tillväxtarbetet. Inom prioriteringarna finns det, enligt regeringen, emellertid behov av att utveckla vissa delar. Exempelvis ska tillväxtpotentialen inom klimat- och energiarbetet tas till vara så att bl.a. miljödriven näringsutveckling utvecklas och ses som en integrerad del i det regionala tillväxtarbetet. Synen på innovationer bör breddas och utvecklas, bl.a. till att även omfatta tjänster. Därutöver är det, enligt regeringen, viktigt med stärkt samverkan mellan den regionala tillväxtpolitiken, arbetsmarknadspolitikerna och utbildningspolitiken för att främja kompetens- och arbetskraftsförsörjningen till privat och offentlig sektor. Inriktningen är att, i de frågor där det är relevant, på ett bättre sätt än hittills införliva landsbygdsperspektivet som en naturlig del i alla politiska områden och att skapa mervärden genom samverkan mellan olika områden.

Det regionala tillväxtarbetet ska även sättas in i ett större geografiskt sammanhang och bl.a. bidra till genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen.

Tre horisontella områden – demografiska utmaningar, internationalisering samt hållbarhetsdimensionen med miljö, klimat och energi, jämställdhet, integration och mångfald – ska i högre utsträckning uppmärksammas i analyser och utveckling av strategier, program och insatser i det regionala tillväxtarbetet.

Vidare anser regeringen att statliga myndigheter i större utsträckning behöver finna sin roll i det regionala tillväxtarbetet, och i ökad grad samverka för att kunna bidra till ett effektivt samspel med den lokala och regionala nivån. Lärdomar som kan dras från arbetet med nationell och

regional samordning i lågkonjunktur ska fortsättningsvis tas till vara i det regionala tillväxtarbetet. Regeringen konstaterar att det regionala tillväxtarbetet behöver ett tydligt regionalt ledarskap som kan prioritera och besluta om strategiska vägval. Detta ställer även krav på en väl fungerande samverkan och samordning regionalt. De regionala utvecklingsprogrammen ska i större omfattning än i dag bidra till att öka harmoniseringen av och samordningen mellan planer och strategier på olika administrativa nivåer och sektorsområden.

De åtta regionala strukturfondsprogrammen, det nationella strukturfondsprogrammet för konkurrenskraft och sysselsättning samt de tretton territoriella samarbetsprogrammen som Sverige deltar i spelar en viktig roll i det regionala tillväxtarbetet. Via strukturfondsprogrammen tillförs den regionala tillväxtpolitiken betydande utvecklingsmedel som möjliggör långsiktiga och strategiska insatser utifrån regionala prioriteringar.

För att öka fokuset på resultat och utveckla lärandet måste insatser som bedrivs inom den regionala tillväxtpolitiken i högre grad grundas på erfarenheter, kunskaper och resultat från tidigare genomförda insatser. Det är, enligt vad regeringen anför, väsentligt att samtliga aktörer i det regionala tillväxtarbetet är delaktiga i utvärderingsarbetet och att uppföljning, utvärdering och lärande främjas inom alla delar av det regionala tillväxtarbetet.

Motionerna

Motion 2009/10:N20 (S) väcktes med anledning av regeringens ovan refererade skrivelse om strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning. Motionärerna delar i allt väsentligt regeringens beskrivning av de svenska regionernas stora framtidsutmaningar, och de säger sig inte ha någon egentlig avvikande uppfattning när det gäller den nationella strategins prioriteringar. De anser dock att det saknas operativa åtgärder för att nå målen för den regionala tillväxtpolitiken. I motionen presenteras därför ett urval av de mest aktuella åtgärderna under det kommande halvseklet. Bland dessa märks åtgärder inom följande områden:

- *Fortsatt utbyggnad av den högre utbildningen.* Motionärerna vänder sig mot regeringens ambition att koncentrera forskningen till ett fåtal etablerade lärosäten.
- *Kraftigt förbättrad transportinfrastruktur.* Motionärerna föreslår en mycket kraftig modernisering och kapacitetsökning av järnvägssystemet samt satsningar på urban kollektivtrafik och cykelåtgärder.
- *Storstadsutveckling.* Motionärerna vill att den nationella nivån, tillsammans med storstadsregionernas företrädare, utformar en strategi för att utveckla storstädernas möjligheter. Integration, kamp mot brottslighet samt bostads-, infrastruktur- och utbildningsfrågor måste få särskilt utrymme i en sådan strategi.

- *Grundläggande samhällsfunktioner.* Tillgängligheten till grundläggande samhällsfunktioner måste värnas, oavsett var i landet man bor.
- *Den kommunalekonomiska utjämnningen.* Den regionala variationen i befolkningens åldersmässiga sammansättning är betydande. Motionärerna anser att det behövs ett större och mer långsiktigt statligt tillskott till kommunsektorn än vad regeringen föreslagit.
- *En väl fungerande bostadsmarknad.* Motionärerna vill utforma ett statligt stöd för att stimulera ökat bostadsbyggande med inriktning på hyresrätter till rimliga hyror och kostnader samt miljövänlig teknik. De vill också rusta upp det befintliga bostadsbeståndet i miljonprogramområdena.
- *Företagande och entreprenörskap.* Motionärerna vill göra en nedsättning av arbetsgivaravgifterna med 2 miljarder kronor 2011 och med 6 miljarder kronor 2012. De vill också sänka kostnaderna för att anställa unga arbetslösa och se över företagens sjuklönkostnader. Ett riskkapitalavdrag och en ny marknadskompletterande riskkapitalfond på 5 miljarder kronor ska stärka innovativa små och medelstora industri- och tjänsteföretags tillgång till kapital. Vidare vill motionärerna att staten ska ta ett större ansvar för att locka besökare till Sverige bl.a. genom att ta fram ett strategiprogram och ett särskilt utbildningsprogram för besöksnäringen. Ett särskilt bolag ska bildas för att samla och professionalisera arbetet med stora evenemang.

Möjligheterna att skapa en utvecklingsfond för landsbygden bör ses över, sägs det i motion 2010/11:Fi263 (S). Fonden skulle göra det möjligt för kommuner med negativ befolkningsutveckling att söka pengar för utvecklings- eller marknadsföringsprojekt.

I motion 2010/11:N291 (S) konstateras att regionalpolitiken måste hitta lösningar på såväl de snabbväxande storstädernas problem som de svåra välfärdsutmaningar som väntar många mindre regioner som tåmpas med kraftigt minskande befolkning, hög strukturell arbetslöshet och skev åldersstruktur. Motionärerna framhåller särskilt utbyggnad av högskolan, god infrastruktur och tillgänglighet till offentlig och kommersiell service som viktiga faktorer i sammanhanget. Ett fördjupat samarbete med kommuner, landsting och kooperativa och ideella verksamheter efterfrågas också. En väl sammanhållen nationell bredbandsstrategi för hela landet lyfts fram liksom värdet av ett tydligt stöd till lokalt arbete med landsbygds- och byutveckling, kombinationssysselsättning och lokala initiativ till föreningsdrift, Kooperation och socialt företagande. Strategiska branschprogram där bl.a. de regionalpolitiska aspekterna betonas omnämns, och de gröna näringarnas betydelse för landsbygden och dess sysselsättning understryks. Ett särskilt branschprogram för livsmedelsindustrin efterfrågas.

För många är landsbygden en attraktiv miljö att bo i, erinras det om i motion 2010/11:N362 (S). Motionärerna anser att landsbygden skulle kunna locka många fler med bättre förutsättningar för arbete, kommunikationer och service, och de begär ett tillkännagivande om en nationell strategi för en hållbar landsbygdspolitik.

I motion 2010/11:N429 (S) efterfrågas samordning som grund för en rättvis, jobb- och tillväxtskapande regional utveckling i hela landet. En sådan regionalpolitik måste utgå från att hela landet hänger ihop och att vi alla är beroende av varandra. Det nationella måste samverka aktivt med regioner och kommuner för att skapa bästa möjliga utvecklingsmöjligheter, hållbara arbetsmarknadsregioner och en god servicenivå i hela landet. Statliga bolag, verk och myndigheter ska via regleringsbrev och ägardirektiv ges tydliga signaler om sitt ansvar för att stärka och bidra till den regionala utvecklingskraften. Motionärerna anser att staten måste garantera tillgången till post, tele, el, IT och annan grundläggande infrastruktur i hela landet. Varje kommun ska ha minst ett statligt servicekontor som representerar myndigheter som arbetsförmedling, försäkringskassa, skatteverk och polis. Högskolor och universitet ska ha ett uttalat ansvar för att vara en aktiv partner i den egna regionens utveckling. Vidare efterfrågas branschprogram för strategiska näringar. Samarbetet mellan viktiga näringar och samhället måste fördjupas. En särskild framtidssatsning bör göras på att expandera turist- och besöksnäringen. Ett tydligt stöd till lokalt arbete med landsbygds- och byautveckling, kombinationssysselsättning, lokala initiativ till föreningsdrift, Kooperation och socialt företagande måste, enligt motionärerna, också övervägas liksom en offensiv strategi för ökade investeringar i bostadsbyggande och i klimatsmarta lösningar.

Alla regioners tillväxt är till gagn för hela landet, slås det fast i motion 2010/11:N251 (M). För att skapa regional tillväxt krävs dock att regionala aktörer, både offentliga och privata, agerar samlat och kraftfullt. Det behövs någon inom Regeringskansliet som ansvarar för den regionala utvecklingen och som har till uppgift att samordna olika departements regionala satsningar. Ett starkare samarbete mellan Närings- och Utbildningsdepartementen inom utbildnings- och forskningsfrågor är, enligt motionären, också viktigt för att skapa regional tillväxt.

Ett system som innebär att departement och myndigheter systematiskt bedömer hur olika insatser påverkar landsbygden och hur landsbygdens behov ska kunna mötas i det aktuella fallet (s.k. rural proofing) bör prövas i Sverige, sägs det i motion 2010/11:C311 (KD). Tanken är inte att hindra förändringar utan att stödja den ständigt pågående strukturomvandlingen.

Det måste vara möjligt att bo och arbeta i hela Sverige, framhålls det i motion 2010/11:N318 (KD). Alliansregeringen har gjort en hel del för att förbättra situationen för de boende på landsbygden de senaste åren, men fler åtgärder måste till. Det handlar om fler regelförenklningar och andra förbättringar för företag. Större samverkan mellan kommunerna och fristående initiativ efterfrågas också i motionen.

Vänsterpartiet vill demokratisera den svenska regionala utvecklingspolitiken och svensk landsbygdspolitik, sägs det i kommittémotion 2010/11: N323. Det handlar om makt och fördelning av resurser, men också om att mobilisera utvecklingskraften i alla regioner. Utvecklingspolitiken bör kännetecknas av ett nedifrån-och-upp-perspektiv, och den regionala utvecklingspolitikens mål måste vara att ge likvärdiga förutsättningar för individer, hushåll och företag, oberoende av bostadsregion. Medlet kan, enligt motionärerna, vara en offensiv regionalpolitik som inriktas på regioner som har förutsättningar för ”självgående” tillväxt.

Vidare anser motionärerna att det behövs mer offensiva och operativa mål för att få en rättvisare och jämnare utveckling av tillväxten och sysselsättningen i landet. Dessa mål kan sedan ligga till grund för en mer medveten styrning av resurser där ett helhetsgrepp kan tas för aktiva insatser som skapar bättre möjligheter till tillväxt, stärker lokala arbetsmarknader, samordnar statliga företags strategier och lokalisering osv. Riksdagen bör, enligt motionärerna, begära att regeringen lägger fram förslag på hur målformuleringar om sysselsättning och servicegrad kan vidareutvecklas så att de även innefattar en ambition att minska de regionala obalanserna.

Motionärerna vill också se en nationell plan för hur arbetsmarknadsregionerna dels ska kunna smälta samman till en helhet, dels ska kunna utveckla Sveriges samlade ekonomi och gemensamma välförhållanden. Det krävs också lokala planer inom varje arbetsmarknadsregion som analyserar var problemen för ett utökat arbetspendlande ligger.

I motionen framförs även krav på att det ska tillsättas en ny regionalpolitisk utredning. Det behövs en bred parlamentarisk utredning som ger underlag till den diskussion, den uppmärksamhet och det helhetsgrepp som landets regioner så väl förtjänar.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

När näringsutskottet hösten 2009 behandlade frågor om regional tillväxt i anslutning till beredningen av budgetpropositionen för innevarande år konstaterade utskottet bl.a. att den regionala tillväxtpolitiken bygger på den grundläggande övertygelsen att utvecklingskraften i hela Sverige måste tas till vara till gagn för hela landets utveckling. Tilltro till lokala och regionala aktörers vilja och förmåga att effektivt nyttja den potential som finns i gles- och landsbygd är en annan viktig faktor för ökad konkurrenskraft och tillväxt i dessa områden. Utskottet hade inget att invända mot beskrivningen av den regionala tillväxtpolitikens inriktning och mål, och erinrade om att det i april 2009 ställt sig bakom regeringens förslag till en strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygd.

I en reservation (S, V, MP) betonades bl.a. att den regionala utvecklingspolitiken är summan av en rad politikområden och att den därför inte får reduceras till en politik med låga ambitioner för gles- och landsbygd. I

reservationen sades vidare att konsekvenserna för den regionala utvecklingen måste vara en ständigt närvarande aspekt i utformningen av strategiska politiska beslut. Detta förutsätter i sin tur bl.a. en väl fungerande samordning mellan olika politikområden.

Landsbygdsprogrammet

Ett viktigt instrument för landsbygdsutveckling är det s.k. landsbygdsprogrammet för Sverige 2007–2013 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och som hanteras av miljö- och jordbruksutskottet. Detta program ska stärka förutsättningarna för jobb på landsbygden och en hållbar produktion av livsmedel och bygger på grundläggande hänsyn till regionala och lokala förutsättningar. Målgrupper för åtgärder som syftar till att främja konkurrenskraft, innovation, tillväxt och fler jobb omfattar dels företag inom de gröna näringarna, livsmedelsförädling och turistnäringen, dels mikroföretag i andra branscher på landsbygden och även grupper av företag, organisationer och föreningar. Programmet omfattade ursprungligen totalt ca 35 miljarder kronor (inklusive nationell medfinansiering) perioden 2007–2013. Programmet förstärktes med ca 1 miljard kronor fr.o.m. 2010.

Regeringen har givit Sveriges lantbruksuniversitet i uppdrag att genomföra en halvtidsutvärdering av programmet, vilken kommer att presenteras i slutet av 2010. Därefter kommer regeringen att överväga behovet av justeringar av de befintliga insatserna samt behovet av ytterligare insatser.

Under 2010 har regeringen även påbörjat arbetet med att utforma nästa landsbygdsprogram där det bl.a. kommer att göras en översyn av den strategiska inriktningen inför kommande programperiod (2014–2020).

Strategi för att stärka landsbygdens utvecklingskraft

Under 2008 utarbetade regeringen en samlad strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygd. Denna har senare redovisats till riksdagen i en skrivelse (skr. 2008/09:167). Strategin är inriktad mot en hållbar tillväxt genom ett konkurrenskraftigt näringsliv på landsbygden. Förutsättningarna för att driva lönsamma företag samt för att arbeta och bo på landsbygden ska stärkas på ett miljö- och resurseffektivt sätt och genom ett förstärkt lokalt och regionalt inflytande och ansvar.

Utskottet behandlade den nämnda skrivelsen våren 2009 (bet. 2008/09: NU19). I sitt ställningstagande framhöll utskottet bl.a. att det ska finnas förutsättningar för att leva och verka i hela landet. Detta ställer bl.a. krav på att gles- och landsbygdens speciella förutsättningar uppmärksammas och att åtgärder vidtas där de bedöms vara nödvändiga.

Vidare slog utskottet fast att en positiv utveckling på den svenska landsbygden är – i likhet med vad som gäller i övriga landet – beroende av gynnsamma generella förutsättningar för att starta och driva företag. Det är, menade utskottet, de små och medelstora företagen som i mångt och mycket måste bära utvecklingen på landsbygden. Enligt utskottet har sta-

ten emellertid en mycket viktig roll när det bl.a. gäller att tillhandahålla infrastruktur och sådan grundläggande service som ses som självklarheter i mer tätbefolkade delar av landet.

Näringsutskottet ansåg att strategin utgjorde en god grund för att landsbygdens utvecklingskraft ska kunna tas till vara. Utskottet underströk betydelsen av att ett gott företagsklimat gynnar småföretagande på exempelvis turistområdet och inom areella näringar såsom jord- och skogsbruk samt fiske. De insatser regeringen redovisade på dessa områden kommer, enligt utskottet, att gagna boende och företagande på landsbygden. I utskottets betänkande fanns två reservationer (S och V respektive MP).

Analys av utvecklingen i landets gles- och landsbygd m.m.

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) bistår Regeringskansliet i arbetet med strategiska insatser för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygd. Ett centralt uppdrag för Tillväxtanalys är att beskriva, analysera och redovisa utvecklingen i landets gles- och landsbygd, bl.a. befolkningsutveckling, tillgänglighet till kommersiell och offentlig service, infrastruktur, möjligheter till försörjning och arbete samt förutsättningar för företagande. Därutöver ska myndigheten analysera skeenden och tendenser i samhällsutvecklingen av betydelse för dessa områden. I uppdraget ingår även att, efter dialog med Regeringskansliet, redovisa fördjupade analyser inom lämpliga områden. I slutet av 2009 presenterade Tillväxtanalys rapporten *Befolkning, service och företagande i Sveriges gles- och landsbygd*. Rapporten innehåller en utförlig analys av situationen i Sveriges gles- och landsbygd.

Tillväxtanalys ska också, enligt regleringsbrevet för 2010, analysera hur olika typer av städer på bästa sätt kan bidra till en hållbar tillväxt i landet. Underlag för hur stadsdimensionen kan utvecklas inom den regionala tillväxtpolitiken ska tas fram. Det samlade uppdraget att analysera utvecklingen i landets regioner ska redovisas i en slutrapport till Regeringskansliet senast den 15 december 2010.

Tillväxtanalys ska även fylla en analytiskt stödjande och samordnande funktion i det analysarbete som bedrivs i Regeringskansliet i samband med genomförandet av den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013.

Uppföljning av det regionala tillväxtarbetet

Av Tillväxtverkets regleringsbrev framgår att myndigheten årligen ska följa upp det regionala tillväxtarbetet på länsnivå. Uppföljningen ska utgå från de regionala utvecklingsprogrammen. Verket ska redovisa gemensamma mönster och trender, samt exempel från länens arbete med innovativa miljöer och entreprenörskap inom ramen för prioriteringen ”Innovation och förnyelse” i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. Uppdraget ska redovisas senast den sista februari 2011.

Storstäderna i den regionala tillväxtpolitiken

I den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 konstateras att storstäderna och storstadsregionerna spelar en viktig roll för tillväxten såväl i de omgivande regionerna som för hela landet. Regeringen anser bl.a. att det är centralt att skapa goda och hållbara tillväxtförutsättningar för storstäderna och storstadsregionerna. Storstadsfrågorna bör tydligare placeras i ett regionalt sammanhang och bli integrerade delar av det regionala utvecklingsarbetet och de regionala utvecklingsstrategierna.

Under perioden 2006–2010 driver Tillväxtverket programmet storstadspolitik för nationell tillväxt. Programmet syftar till att synliggöra och bidra till att utveckla storstadsregionernas inneboende dynamik och betydelse för den nationella tillväxten och konkurrenskraften. Programmet ska också öka samspelet mellan storstadsregionerna och tydliggöra storstäders tillväxtförutsättningar i den regionala tillväxtpolitiken.

Inlandsinnovation AB

I en proposition om tilläggsbudget för 2010 (prop. 2010/11:2) har regeringen föreslagit att anslaget Kapitalinsatser i statliga bolag (1:21) under utgiftsområde 24 Näringsliv ska tillföras 2 miljarder kronor. Syftet är att förbättra förutsättningarna för företagande i norra Sveriges inland (stödområde A) genom finansieringsverksamhet och annan verksamhet för att främja innovation och företagande. Enligt regeringen ska verksamheten bidra till en förbättrad finansieringssituation i skeden och segment där den privata marknaden verkar i begränsad utsträckning. Samverkan ska ske med privata och offentliga aktörer för att säkra effektiviteten och för att säkerställa att insatserna inte överlappar dessa aktörers verksamhet. Det betonas att verksamheten ska ske på marknadsmässiga villkor och med ett marknadsmässigt avkastningskrav.

Näringsutskottet har i ett yttrande till finansutskottet ställt sig positivt till förslagen i propositionen om kapitaltillskott och om inrättandet av ett nytt bolag för det angivna ändamålet (yttr. 2010/11:NU2y). Med hänsyn till vissa brister i beslutsunderlaget har näringsutskottet emellertid föreslagit att finansutskottet ska tillstyrka förslagen i propositionen med villkoret att regeringen återkommer till riksdagen med en mer detaljerad beskrivning av det nya bolagets verksamhetsinriktning.

Det kommunalekonomiska utjämningsystemet

Med anledning av det som sägs i motion 2009/10:N20 (S) om det kommunalekonomiska utjämningsystemet kan nämnas att regeringen har tillsatt en parlamentarisk kommitté (Utjämningskommittén 08) för att utvärdera och utreda systemet (dir. 2008:110). Kommittén ska redovisa sitt uppdrag senast den 30 april 2011.

Interpellationer om regionalpolitik

I maj 2010 besvarade näringsminister Maud Olofsson två interpellationer (ip. 2009/10:384 och 431) från Peter Hultqvist (S) respektive Krister Örn-fjäder (S) om den regionala tillväxtpolitiken och huruvida de åtgärder som har vidtagits under mandatperioden har varit tillräckliga. Ministern konstaterade inledningsvis att den regionala tillväxtpolitiken är inriktad på att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften genom att skapa bättre förutsättningar för företagande, innovationer och investeringar i alla delar av landet. Vidare hänvisade hon till att OECD i en regional studie av Sverige konstaterar att regeringen för en framgångsrik och ambitiös regionalpolitik som kombinerar tillväxt och utjämning mellan olika delar av landet. Därutöver hänvisade statsrådet till att regeringen i mars 2009 presenterade ”en strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder” och att den i början av juni 2010 överlämnade en skrivelse till riksdagen om strategiskt regionalt tillväxtarbete. Vidare betonades att tillväxt och konkurrenskraft framför allt främjas av goda generella villkor för företagande och entreprenörskap. Infrastruktur och tillgänglighet till grundläggande service för kvinnor, män och företag nämndes också som viktiga förutsättningar för hållbar tillväxt i alla delar av landet.

Stöd till Riksorganisationen Hela Sverige ska leva

I juli 2010 beviljade regeringen Riksorganisationen Hela Sverige ska leva ett verksamhetsbidrag på 15 miljoner kronor per år. Syftet är att verksamheten ska stimulera och stödja lokal utveckling. Beslutet sträcker sig över 2011 och 2012, vilket ska ge organisationen en långsiktig trygghet och förutsägbarhet i verksamheten. I samband med beslutet framhöll näringsminister Maud Olofsson att organisationer och lokala utvecklingsgrupper har en viktig roll när det gäller att stärka utvecklingskraften i hela landet. Vidare lyfte regeringen fram värdet av de insatser som organisationen gör för lokal mobilisering, för lokala servicelösningar, för att ta till vara engagemanget bland kvinnor och ungdomar samt för att främja nya miljö- och energilösningar på lokal nivå.

Nordiskt regionalpolitiskt samarbete

Nordiska ministerrådet har godkänt ett regionalpolitiskt samarbetsprogram för perioden 2009–2012. Den grundläggande visionen i samarbetsprogrammet är att Norden ska vara ledande i utvecklingen av en ny och mer kraftfull regionalpolitik. Detta betyder för det första en förstärkning och en utvidgning av den regionala politikens roll i utvecklingen av ett mer innovativt Norden. Dessutom innebär det en starkare miljömässig, ekonomisk och socialt hållbar utveckling på den regionala och lokala nivån. Slutligen ska det satsas på att Nordens röst på det regionalpolitiska området blir hörd och respekterad i ett större europeiskt sammanhang.

Inom ramen för samarbetsprogrammet bildades 2009 en nordisk arbetsgrupp för landsbygdsutveckling. Arbetet leds av Näringsdepartementet. En seminarierie pågår där seminarier om relevanta landsbygdsfrågor, bl.a. kommersiell service, har genomförts i Norge, Sverige och Finland.

Utskottets ställningstagande

Den regionala tillväxtpolitiken ska tjäna som grund för att främja utvecklingskraften i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Hela Sveriges utvecklingskraft, hållbara tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska därvidlag tas till vara. Samordning och dialog är tillsammans med lokalt och regionalt inflytande viktiga byggstenar i den politik som behövs. Därutöver krävs investeringar, företagande, entreprenörskap, innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet samt god servicenivå såväl lokalt som regionalt för att målen ska kunna nås på ett effektivt sätt.

Enligt utskottets uppfattning har det föreslagits och genomförts ett antal åtgärder som ligger i linje med den gällande strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning. Den omfattande satsning på att främja innovation i Norrlands inland som föreslagits i en tilläggsbudget för innevarande år är en naturlig fortsättning på detta arbete. Samtidigt ser utskottet positivt på att genomförandet löpande har följts upp och utvärderats, vilket har resulterat i att regeringen i den skrivelse som presenterades våren 2010 (skr. 2009/10:221) har lyft fram ett antal områden där insatserna bör förstärkas eller förändras. Den kontinuerliga läroprocessen borgar för att effektivitetsfrämjande anpassningar gagnar måluppfyllelsen.

Utskottet noterar att Socialdemokraterna i den motion som väcktes i anslutning till den ovan refererade skrivelsen i allt väsentligt delar regeringens beskrivning av de svenska regionernas stora framtidsutmaningar och att de inte har någon egentlig avvikande uppfattning när det gäller den nationella strategins prioriteringar eller de områden där politiken behöver utvecklas. Utskottet ser inga skäl till att riksdagen genom ett tillkännagivande ska ställa sig bakom de åtgärder som motionärerna anser vara mest aktuella under det kommande halvseklet. Utskottet avstyrker även övriga motioner i vilka det ställs krav på olika förändringar av den regionala tillväxtpolitikens övergripande inriktning och mål.

När det gäller förslaget om s.k. rural proofing i motion 2010/11:C311 (KD) anser utskottet att ambitionen redan i dagsläget är att landsbygds behov ska beaktas i samband med olika politiska insatser.

Med det anförda avstyrker utskottet samtliga motioner i avsnittet i berörda delar. Samtidigt föreslår utskottet att riksdagen ska lägga regeringens skrivelse 2009/10:221 till handlingarna.

EU:s strukturfonder

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning bl.a. till kontinuerliga utvärderingar och åtgärder som ska främja ökad samordning i samband med genomförandet av strukturfondsprogrammen i Sverige avslår riksdagen samtliga motionsyrkanden om EU:s strukturfonder.

Jämför reservation 3 (S, V).

Propositionen

För programperioden 2007–2013 har Sverige tilldelats medel från EU:s två strukturfonder: Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Europeiska socialfonden (ESF). Medlen från Eruf fördelas till ett antal program inom de två målen Regional konkurrenskraft och sysselsättning och Europeiskt territoriellt samarbete. Strukturfondsprogrammen för dessa två mål täcker hela Sverige geografiskt.

Medlen kanaliseras via 8 regionala strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning vilka i sin tur bygger på riktlinjer som hösten 2006 slogs fast i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. EU-ramen för de 8 regionala strukturfondsprogrammen är ca 8,4 miljarder kronor under den aktuella sjuårsperioden. Medfinansiering från offentliga källor (ca 9,8 miljarder kronor) samt privata aktörer (ca 4,3 miljarder kronor) ger en total omslutning på ca 22,6 miljarder kronor för de åtta regionala strukturfondsprogrammen. Till och med 2009 uppgår besluten om medel från Eruf till ca 5 miljarder kronor och utbetalningarna till ca 1,5 miljarder kronor. För en närmare beskrivning av de regionala strukturfondsprogrammets omfattning, medfinansiering m.m. hänvisas till budgetpropositionen (utg.omr. 19 s. 24 f.).

Sverige deltar även i 13 program inom ramen för det europeiska territoriella samarbetet. Insatserna inom de gränsregionala och transnationella programmen ska bidra till ökad gränsöverskridande samverkan för att stärka innovativa miljöer och främja nätverk i näringslivet. Programmen förväntas också bidra till gränsöverskridande samverkanslösningar för att öka tillgången till viktiga samhällsfunktioner samt fördjupa samarbete kring miljöproblematiken i Östersjön och Nordsjön.

Under programperioden 2007–2013 utvärderas strukturfondsprogrammen kontinuerligt. Ett av syftena med utvärderingarna är att skapa förutsättningar för ett kontinuerligt lärande genom att erfarenheter och kunskaper förmedlas och sprids till de aktörer som deltar i genomförandet av programmen. I budgetpropositionen sammanfattas resultaten t.o.m. våren 2010. Där framgår att genomförandet i stort följer inriktningen i de programdokument som togs fram inför programperioden. Projektens inriktning är överlag i linje med de insatsområden och åtgärder som är angivna i respektive

program. Utvärderarna drar även slutsatsen att projekten i de 8 regionala strukturfondsprogrammen ligger väl i linje med de regionala utvecklingsprogrammen (RUP) och de regionala tillväxtprogrammen (RTP). Ytterligare iakttagelser från utvärderingarna redovisas i budgetpropositionen (utg.omr. 19 s. 29).

Motionerna

Sverige måste få bättre utväxling av de resurser som kanaliseras via EU-programmen, sägs det i motion 2009/10:N20 (S). Motionärerna anser att det behövs tydligare fokus på hållbar ekonomisk tillväxt i den meningen att kortsiktiga resultat också ska leda till långsiktiga effekter. De projekt som bedrivs inom ramen för programmen måste, enligt motionärerna, i större utsträckning syfta till att varaktigt påverka de grundläggande förutsättningarna för tillväxt, dvs. de bör i större utsträckning ha karaktären av investeringar. Motionärerna vill även att ESF-rådets, Tillväxtverkets och Jordbruksverkets arbete med regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning ska ses över. Syftet är att därefter effektivisera verksamheten, bl.a. genom ökad samordning.

Lokala och regionala utvecklingsmedel är ofta låsta genom systemet för medelshantering, sägs det i motion 2010/11:N245 (S). För att förhindra inlåsnings effekter bör regeringen se över normerna för utvecklingsmedel bl.a. genom att fler aktörer än Almi Företagspartner AB bereds plats i det regionala utvecklingsarbetet och genom att medel för regional och lokal utveckling i större utsträckning knyts till planer som kommer från lokala analyser.

I motion 2010/11:C311 (KD) framförs önskemål om att regionerna ges ett ökat inflytande över EU:s strukturfonder. För att stöden bättre ska matchas mot de behov som finns, föreslås att stöden görs mer schabloniserade och att de betalas ut till regionen som en klumpsumma.

Vissa kompletterande uppgifter

Kort om EU:s regionalpolitik och strukturstöd

EU:s gemensamma regionalpolitik (sammanhållningspolitiken) syftar till att minska de ekonomiska och sociala skillnaderna inom EU. Den ska också stärka EU:s konkurrenskraft gentemot resten av världen. I dagsläget går cirka en tredjedel av EU:s gemensamma budget till regionalstöd. EU:s viktigaste verktyg för att genomföra regionalpolitiken är de två s.k. strukturfonderna Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Europeiska socialfonden (ESF). För 2007–2013 finns det tre mål för sammanhållningspolitiken inom EU: 1) konvergens, 2) regional konkurrenskraft och sysselsättning samt 3) europeiskt territoriellt samarbete. De två sistnämnda målen är aktuella för Sverige.

EU har tagit fram gemensamma europeiska strategiska riktlinjer för hur fonderna ska omsättas i praktiken i medlemsländerna. Utifrån dessa gemensamma riktlinjer har medlemsländerna arbetat fram nationella strategier. Som nämnts ovan presenterades den svenska strategin i december 2006 (En nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och samskaping 2007–2013). Utifrån den nationella strategin har sedan regionala strukturfondsprogram, planer och strategier utarbetats för att genomföra EU:s strukturfonder och den nationella regionalpolitiken.

Strukturfonderna i halvtid

I september 2010 redovisade Tillväxtverket en halvtidsbedömning av läget i genomförandet av strukturfondsprogrammen i Sverige. Halvvägs in i programperioden har ungefär tre fjärdedelar av de medel som finns tillgängliga för programperioden beslutats. Vid tidpunkten fanns över tusen projekt i de regionala strukturfondsprogrammen. Stöd om sammanlagt 6 miljarder kronor ur Europeiska regionala utvecklingsfonden hade beslutats för projekt i något av de 8 regionala strukturfondsprogrammen. Offentliga medfinansierare har investerat lika mycket i projekten.

De första 550 projekten avslutas fram t.o.m. 2011. Under de resterande två åren av programperioden kommer projektportföljen att förvaltas. Vid programperiodens slut 2013 kommer ytterligare 600–700 projekt att vara avslutade.

Kommande strukturfondsperiod

Den 10 november 2010 presenterade Europeiska kommissionen den femte rapporten om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom Europa (KOM(2010) 642). I rapporten redovisas bl.a. hur sammanhållningspolitiken kan reformeras inför den programperiod som påbörjas 2014. Rapporten är ett resultat av en flerårig konsultationsrunda med nationella, regionala och lokala företrädare samt övriga aktörer inom regional och lokal utveckling. Regeringen välkomnar rapporten och ser den som ett startskott för de kommande årens diskussioner och förhandlingar inom EU om den framtida sammanhållningspolitiken.

I januari 2011 har Näringsdepartementet för avsikt att genomföra en utfrågning med anledning av rapporten.

Tidigare riksdagsbehandling

I samband med beredningen hösten 2009 av budgetpropositionen för innevarande år tog utskottet även ställning till motioner som i stort sett överensstämde med några av de ovan refererade (bet. 2009/10:NU2). Vid det tillfället framhöll utskottet vikten av att strukturfondsmedel som kommer svenska projekt till del ska användas på ett så effektivt sätt som möjligt.

Härvidlag delade utskottet den uppfattning som hade uttryckts i då aktuella motioner. Utskottet förutsatte dessutom att regeringen hade samma syn på värdet av effektiv resursanvändning.

När det gäller motionssynpunkter om vikten av långsiktiga effekter, som tas upp i motioner även i år, noterade utskottet att utvärderingar hade visat att det behövs en högre grad av näringslivssamverkan för att strukturfondsprojekten ska generera långsiktigt beständig ekonomisk tillväxt och regional utveckling. Samtidigt har man funnit att själva genomförandeprocessen och vilka aktörer som är inblandade är minst lika avgörande för vilka långsiktiga effekter som uppnås. Dessa insikter relativt tidigt i den innevarande strukturfondsperioden borde, enligt utskottets uppfattning, kunna ligga till grund för sådana anpassningar som främjar projektens långsiktiga effekter.

Sammantaget ansåg utskottet inte att det var nödvändigt med ett riksdagsuttalande i enlighet med vad som föreslogs i de då aktuella motionerna. I en reservation (S) framhölls vikten av bättre samordning och effektivare användning av strukturfondsmedel samt att insatserna i större utsträckning bör ha karaktären av att vara investeringar.

Utskottets ställningstagande

EU:s strukturfondsprogram utgör en viktig grundbult i de insatser för regional tillväxt som görs i Sverige. Genomförandet vilar dels på riktlinjer fastställda på EU-nivå, dels på den svenska strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 som presenterades av regeringen i december 2006. Utifrån den nationella strategin har sedan regionala strukturfondsprogram, planer och strategier tagits fram. Aktörer på lokal, regional och nationell nivå samspelar i genomförandet av strategins prioriteringar.

Ett viktigt inslag i arbetet med att omsätta riktlinjer och prioriteringar i verklig regional tillväxt är att löpande följa upp och utvärdera utfallet av olika insatser. Detta bidrar till kontinuerligt lärande och nödvändiga anpassningar i genomförandefasen till gagn bl.a. för ökad effektivitet och för att insatserna ska få mer långsiktiga effekter. Utskottet konstaterar i sammanhanget att lågkonjunkturen i vissa fall har påverkat de projekt som finansieras genom strukturfondsprogrammen i negativ riktning. I de utvärderingar som har gjorts har det emellertid konstaterats att programmets resultat och långsiktiga effekter går att växla upp om man flyttar tyngdpunkten i projekten från kunskapsutveckling och forskningsplattformar till frågan om hur man går vidare från idé till produkt och kommersialisering.

När det gäller det som sägs i motion 2009/10:N20 (S) om behovet av ökad samordning vill utskottet hänvisa till regeringens skrivelse från våren 2010 om genomförandet av strategin för regional tillväxt. Där framgår bl.a. att samverkan mellan individer, företag, kommuner och myndigheter är en grundläggande förutsättning för konkurrenskraftiga regioner. Det är förmågan att i ökad utsträckning samordna åtgärder inom flertalet utgifts-

områden och politiska områden som är avgörande för den hållbara regionala tillväxten. Regeringen anser att förutsättningarna för statlig samordning mellan olika sektorer och samverkan mellan de berörda myndigheterna bör förbättras på både nationell och regional nivå. Mot den bakgrunden har regeringen som ett led i att förtydliga de nationella myndigheternas roller i det regionala tillväxtarbetet, i regleringsbrevet för 2010 gett ett antal myndigheter i uppdrag att ta fram en långsiktig intern strategi som ska vägleda myndigheten i dess arbete med regionala tillväxtfrågor (se vidare nedan).

Med det anförda avstyrks samtliga här behandlade motioner i berörda delar.

Organisering och lokalisering av myndigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga i avsnittet behandlade motionsyrkanden med hänvisning till att gällande principer för lokalisering av myndigheter bör följas även fortsättningsvis.

Jämför reservation 4 (V).

Propositionen

I budgetpropositionen betonas vikten av en effektiv, tillgänglig och samordnad statlig förvaltning. Regeringen bedömer att det finns behov av stärkt samordning både mellan regional och nationell nivå och mellan olika sektorsområden på nationell och regional nivå. Vidare anges det vara viktigt att överväga om statliga myndigheters lokalisering i ökad utsträckning kan få en spridning över landet. Det handlar om att noga pröva om myndigheter kan lokaliseras utanför storstäderna, i första hand till länscentrum eller andra större orter. En utgångspunkt vid ett sådant övervägande ska vara att myndigheterna ska ges goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet. Vissa statligt ägda bolag har till uppgift att tillgodose särskilt formulerade och avgränsade samhällsintressen, vilket t.ex. kan innebära en serviceskyldighet som omfattar hela landet. Regeringen erinrar dock om att de flesta statligt ägda företagen verkar under marknadsmässiga villkor.

Med det ovan sagda anser regeringen att Riksrevisionens granskningsrapport Omlokalisering av myndigheter (RiR 2009:30) vara slutbehandlad (se vidare nedan).

Riksrevisionens styrelses redogörelse

I mars 2010 överlämnade Riksrevisionens styrelse en redogörelse till riksdagen om effekterna av de omlokaliseringar av myndigheter som genomfördes för att kompensera regioner som förlorade arbetstillfällen till följd

av försvarsbeslutet 2004 (redog. 2009/10:RRS27). Redogörelsen byggde på den i föregående avsnitt omnämnda granskningsrapporten Omlokalisering av myndigheter (RiR 2009:30). Inga motioner väcktes med anledning av redogörelsen.

I redogörelsen konstateras att riksdagen har uttalat att omlokaliseringar ska genomföras på ett sådant sätt att myndigheterna kan bedriva sin verksamhet effektivt även på de nya orterna samt att omlokalisering är ett viktigt verktyg för staten att medverka till en balanserad regional utveckling. Riksrevisionens granskning visar att de granskade regioner som drabbades av förbandsnedläggningarna – Karlstad/Kristinehamn och Östersund – har blivit kompenserade för de förlorade arbetstillfällena vid omlokaliseringen men att det tog tid. Riksrevisionens granskning pekar också på att kostnaderna för omlokaliseringen av Konsumentverket och Statens folkhälsoinstitut har blivit betydligt högre än förväntat. Vidare har det iakttagits ett omfattande produktionsbortfall under flera år vid de bägge omlokaliserade myndigheterna.

Riksrevisionens styrelse anser att iakttagelserna är att betrakta som värdefull information för riksdagen. Samtidigt visar myndighetens granskning att utfallet kunde ha motverkats om beslut och genomförande hade föregåtts av ett mer tillförlitligt beslutsunderlag. Regeringen har inte tagit initiativ till en ingående utvärdering av tidigare genomförda omflyttningar trots att myndigheter har omlokaliserats i omgångar under flera decennier. En viktig slutsats från granskningen är därför, enligt Riksrevisionens styrelse, att det inför eventuella framtida diskussioner och beslut om omlokalisering av myndigheter behövs ett mer tillförlitligt underlag men även en bättre beredskap som bl.a. bygger på erfarenhet och kunskap från tidigare omlokaliseringar. Riksrevisionen anser att iakttagelserna i granskningen bör bli en värdefull hjälp till regeringen att bygga upp sådan kunskap och kompetens.

Motionerna

En rad omorganisationer inom statlig förvaltning har lett till att statlig verksamhet har försvunnit från mindre orter och lett till koncentrationer på stora regionala centrum, konstateras det i motion 2010/11:N300 (S). Motionären anser att regionalpolitiska aspekter borde beaktas vid omorganisationer av statlig förvaltning.

I motion 2010/11:N314 (S) framhålls vikten av att statlig verksamhet inte i alltför hög utsträckning koncentreras till storstadsregionerna. Motionärerna anser att staten ska se till att förutsättningarna för enskilda orter och samhällen inte blir alltför orättvisa, sett över landet som helhet.

Under en lång rad av år fanns en strävan att utlokalisera statliga verk och myndigheter till olika delar av landet, slås det fast i motion 2010/11:N372 (S). Syftet var att bidra till den regionala balansen och utvecklingen. På senare år har en stark tendens till uttunning av befintliga lokaliseringar

samt återlokalisering till storstadsområdena kunnat skönjas, enligt motionärerna. De ger sedan ett par exempel på detta från Sollefteå kommun. Motionärerna anser att en tydlig regionalpolitisk ambition från regeringens sida skulle kunna påverka även dessa frågor. Ett sätt att skärpa det regionalpolitiska perspektivet är att använda de regleringsbrev och ägardirektiv regeringen utformar och ansvarar för. Där är det möjligt att ge tydliga och skarpa signaler om ansvaret för att stödja den regionala utvecklingskraften runt om i landet.

Statliga myndigheter lokaliseras oftast inte till de orter där det finns ett behov av arbetstillfällen, hävdas det i motion 2010/11:N229 (M). Enligt motionären finns det flera mindre orter som också torde vara lämpliga tjänsteställen. Motionären anser att det är viktigt att tydliggöra regelverket vid statliga effektiviseringar så att större hänsyn tas till att hela Sverige ska leva.

I motion 2010/11:N289 (FP) erinras om tidigare uttalanden från arbetsmarknads- och näringsutskotten om att frågor om lokalisering av statlig verksamhet som är av större vikt eller på annat sätt av principiellt intresse bör underställas riksdagen. Motionärerna konstaterar att Göteborg endast har sex huvudkontor för statliga myndigheter och verk och att detta gör Göteborg mindre attraktivt för samhällsvetare. Som andra stad har Göteborg brist i denna sektor. Statliga myndigheter bör därför omlokaliseras från Stockholm till Göteborg och nya verk bör, enligt motionärerna, också lokaliseras till Göteborg.

I Vänsterpartiets kommittémotion 2010/11:N323 framhålls att omlokalisering av statens verksamheter har haft mycket stor betydelse för de orter som har kommit i fråga. Omlokalisering av statlig verksamhet kan således vara ett verktyg både för att främja en myndighets utveckling och för den regionala utvecklingen i Sverige. Vänsterpartiet anser att statliga myndigheter och företag bör kunna etableras på många orter och att varje beslut om omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter bör föregås av noggranna överväganden. En långsiktig plan för omlokalisering bör upprättas, anför det i motionen.

Vissa kompletterande uppgifter

Bakgrund

I förra årets motsvarande budgetbetänkande (bet. 2009/10:NU2) gavs en bakgrund till gällande principer för lokalisering av statlig verksamhet. Sammanfattningsvis kan dessa sägas innebära att möjligheterna att placera myndigheter i länscentrum eller vissa andra orter i eller i anslutning till nationella regionalpolitiska stödområden alltid bör övervägas i första hand. Vidare ska en alternativ lokalisering kunna vara orter eller regioner där statlig verksamhet läggs ned eller som i övrigt är mindre väl försörjda med sådan verksamhet. I vart fall bör en annan lokaliseringsort än Stockholm övervägas. En utgångspunkt ska dock vara att myndigheterna även

efter en sådan lokalisering ska kunna utföra sina arbetsuppgifter effektivt. Frågor om lokalisering av statlig verksamhet som är av större vikt eller på annat sätt av principiellt intresse ska underställas riksdagen.

Tidigare riksdagsbehandling

Hösten 2009 avstyrkte näringsutskottet ett antal motionsyrkanden som gällde lokalisering av statliga myndigheter (bet. 2009/10:NU2). Utskottet konstaterade att riksdagen vid ett flertal tillfällen har tagit ställning till motioner som gäller organisering och lokalisering av statliga myndigheter. Utskottet har avstyrkt förslag på detta område med hänvisning till de principer på området som har redovisats ovan. Dessa principer bör vara vägledande vid lokalisering av statliga myndigheter har det ansetts.

Utskottet ansåg dessutom att då pågående – och till viss del alltjämt pågående – utrednings- och granskningsarbete på området bör avvaktas innan det kan finnas skäl för riksdagen att agera i frågan. Vidare var utskottet av den uppfattningen att det fanns anledning att invänta regeringens ställningstaganden i den förvaltningspolitiska proposition som var aviserad till våren 2010 (se vidare nedan). Utskottet menade också att motionsönskemål om samråd inför myndighetsomorganisationer bör kunna anses vara tillgodosedda genom bestämmelser på detta tema i förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete (se nedan). Samtliga motioner avstyrktes.

Utskottet erinrade också om sin uppfattning, som hade redovisats vid flera tidigare tillfällen, om behovet av utvärdering av den senaste omlokaliseringsprocessen. Utskottet ansåg alltjämt att regeringen bör låta utvärdera denna process och att utvärderingsresultatet bör redovisas för riksdagen.

De statliga myndigheternas skyldigheter

Enligt 16 § förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete ska de statliga myndigheterna beakta möjligheter till decentralisering av sina verksamheter. När verksamhetsminskningar övervägs ska de samråda med andra berörda statliga myndigheter, kommuner, landsting, näringsliv och organisationer om möjligheter att genom samordning eller samverkan upprätthålla eller utveckla verksamheten.

I regeringens skrivelse 2009/10:221 Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning betonas att de statliga myndigheterna i större utsträckning behöver finna sin roll i det regionala tillväxtarbetet, och i ökad grad samverka för att kunna bidra till ett effektivt samspel med den lokala och regionala nivån. Regeringen har, som ett led i att förtydliga de nationella myndigheternas roller i det regionala tillväxtarbetet, i regleringsbrevet för 2010 givit ett antal myndigheter i uppdrag att ta fram en långsiktig intern strategi som ska vägleda myndigheten i dess arbete med regionala tillväxtfrågor. Uppdraget ska rapporteras till Regeringskansliet senast den 1 december 2010.

Pågående översyn av den statliga regionala förvaltningen

I budgetpropositionen för 2009 konstaterade regeringen att det finns ett behov av att den statliga regionala förvaltningens utformning blir tydligare, mer samordnad och ändamålsenlig. Därför tillkallade regeringen i juni 2009 en särskild utredare (generaldirektör Mats Sjöstrand) för att genomföra en översyn av statlig regional förvaltning m.m. (dir. 2009:62, 2010:12 och 2010:72). Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2012. Utredningen ska bl.a. överväga om statliga myndigheters geografiska indelning bör regleras eller på annat sätt hanteras så att länsgränser följs som indelningsgrund för en regional organisation. Förslagen i utredningen ska stödja förutsättningar för tillväxt och en minskad sektorisering samt innehålla ett kundperspektiv. I årets budgetproposition sägs utredningen vara av central betydelse i arbetet med att åstadkomma en mer samordnad statlig förvaltning på regional nivå (prop. 2010/11:1 utg. omr. 1).

Förvaltningspolitisk proposition

Våren 2010 överlämnade regeringen en förvaltningspolitisk proposition till riksdagen (prop. 2009/10:175). I propositionen berörs bl.a. frågor om statsförvaltningens organisering på regional nivå. Det sägs bl.a. att ansvaret för den enskilda myndighetens interna organisation i regel är delegerat till myndighetens ledning. Regeringen har dock det övergripande ansvaret för att den statliga förvaltningen bedrivs rättssäkert och effektivt och att myndigheterna har en likvärdig service och tillgänglighet för alla medborgare och företag.

I en följdmotion (S, V, MP) förordades bl.a. att det i varje kommun bör byggas upp ett samlat servicecentrum med kommunal service och statlig service inom arbetsförmedling, skatter, pensioner och försäkringar. Finansutskottet tillstyrkte förslagen i propositionen och avstyrkte motionen (bet. 2009/10:FiU38).

Utskottets ställningstagande

Utskottet står bakom de principer för lokalisering av statlig verksamhet som har redovisats av utskottet vid ett flertal tidigare tillfällen och som har refererats ovan. Till detta ska fogas att regeringen i budgetpropositionen betonar vikten av en effektiv, tillgänglig och samordnad statlig förvaltning. Det understryks också att det är viktigt att överväga om statliga myndigheters lokalisering i ökad utsträckning kan få en spridning över landet i enlighet med nyssnämnda principer. Utskottet ser det vidare som naturligt att de lärdomar, iakttagelser och rekommendationer som Riksrevisionens styrelse har presenterat i ovan refererad redogörelse till riksdagen beaktas i samband med de analyser som föregår en eventuell omlokalisering av en statlig myndighet.

Vidare vill utskottet erinra om att det pågår en översyn av den statliga regionala förvaltningens utformning i syfte att göra den tydligare, mer samordnad och ändamålsenlig. Förslagen i utredningen ska stödja förutsättningar för tillväxt och en minskad sektorisering samt innehålla ett kundperspektiv. Utfallet av utredningen bör avvaktas innan det finns skäl för riksdagen att agera i linje med vad som efterfrågas i de här aktuella motionerna. Samtliga i avsnittet berörda yrkanden avstyrks.

Kommersiell och offentlig service på landsbygden

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning bl.a. till att frågor om tillgång till kommersiell och offentlig service på landsbygden redan ges bred uppmärksamhet inom ramen för den regionala tillväxtpolitiken avslår riksdagen motioner med krav på ytterligare åtgärder på detta område.

Jämför reservationerna 5 (V), 6 (S) och 7 (S, MP, V).

Propositionen

Servicefrågorna och den regionala tillväxtpolitiken

Av budgetpropositionen framgår att den regionala tillväxtpolitiken bl.a. inriktas på att säkerställa en god tillgång till kommersiell och offentlig service för medborgare och näringsliv i alla delar av landet.

Regeringen anser att tillgänglighet till olika typer av service för kvinnor, män och företag är en viktig förutsättning för hållbar tillväxt i alla delar av landet. Insatser som syftar till en god tillgänglighet till kommersiell service i form av dagligvaror och drivmedel, liksom insatser som syftar till att behålla och utveckla olika typer av offentlig samhällsservice, är därför viktiga för att skapa miljöer där det är attraktivt att bo och arbeta samt starta och driva företag. Samordningen mellan kommersiell och offentlig service bör därför öka där så är ändamålsenligt.

Vidare anser regeringen det vara viktigt att det utvecklas lokalt anpassade lösningar som tar hänsyn till varierande förutsättningar och behov, men också att finna mer generella metoder som kan fungera i olika delar av landet. I detta arbete bör insatser för att stimulera framtagandet av innovativa lösningar på serviceområdet uppmärksammas.

Nuvarande och framtida behov och utmaningar kommer att kräva fortsatta insatser inom serviceområdet bl.a. för att stärka butiker och drivmedelsstationer med strategisk betydelse för varuförsörjningen samt för att utveckla nya innovativa servicelösningar. I budgetpropositionen föreslår regeringen att anslaget Regionala tillväxtåtgärder (1:1) ökas med 20 miljoner kronor för 2011 för att finansiera utökade och intensifierade insatser inom detta område (se vidare under avsnittet om anslagen nedan).

För att uppnå en ökad samordning av service lokalt och regionalt krävs bl.a. att statliga myndigheter och statligt ägda bolag med uppgift att tillgodose särskilt formulerade och avgränsade samhällsintressen samverkar med varandra och med övriga aktörer.

Utvecklingen när det gäller viss kommersiell service på landsbygden

Mellan 2005 och 2009 förlorade 84 tätorter sin sista butik. Under samma period tillkom dagligvarubutiker i 31 tätorter som saknade butik 2005. Den pågående strukturomvandlingen på drivmedelsmarknaden innebär att antalet tankställen minskar i hela landet. År 2000 fanns ungefär 4 000 tankställen och 2009 var motsvarande siffra 3 600.

Regionala serviceprogram

Regionala serviceprogram ska samordna aktörer och insatser för en ökad tillgänglighet till service. Under 2009 och 2010 har regionala serviceprogram tagits fram av länsstyrelser, självstyrelseorgan samt berörda samverkansorgan. Programmen ska genomföras under perioden 2010–2013. Inom ramen för de regionala projektmedlen är det, enligt förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken, möjligt att stödja insatser som omfattas av de regionala serviceprogrammen. Dessa insatser ska ha fokus på utvecklingsprojekt inom området kommersiell och offentlig service.

Tillväxtverket fick i februari 2009 i uppdrag att stödja framtagandet och genomförandet av de regionala serviceprogrammen under hela perioden. Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) har, enligt regleringsbrev för 2010, i uppdrag att utvärdera programmen. Utvärderingen kommer att redovisas i delrapporter samt senast i april 2014 i en slutrapport till Regeringskansliet. En delredovisning är att vänta i mars–april 2011.

Stöd till kommersiell service

I arbetet med att främja en god tillgång till kommersiell service kan ekonomiskt stöd beviljas enligt förordning (2000:284) om stöd till kommersiell service. Stödet kan beviljas till bl.a. näringsidkare med fasta försäljningsställen för dagligvaror eller drivmedel i gles- och landsbygd. Stödet är ett viktigt verktyg i länens arbete inom det kommersiella serviceområdet och det har ofta kombinerats med andra insatser som genomförts för att öka den ekonomiska hållbarheten för butiker i s.k. serviceglesa områden.

Under 2009 beviljades ca 22 miljoner kronor som investeringsbidrag och ca 8 miljoner kronor som servicebidrag. Statligt hemsändningsbidrag till kommunerna beviljades med ca 11 miljoner kronor. Under året har inga landsbygdslån beviljats. Totalt beviljades stöd till kommersiell service med ca 40,4 miljoner kronor.

I februari 2009 beslutade regeringen att den då ansvariga myndigheten Konsumentverket skulle tilldela länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan eller samverkansorgan 30 miljoner kronor. Syftet med resursförstärkningen var att öka den regionala nivåns möjligheter att t.ex. stödja insatser som fokuserade samordning av olika typer av service i både kommersiell och offentlig regi. Detta skulle stärka såväl dagligvarubutiker som drivmedelsstationer med strategisk betydelse i serviceglesa områden.

År 2009 uppgick beviljade stöd till ca 9,6 miljoner kronor. Cirka 7,5 miljoner kronor avsåg stöd till kommersiell service och då i huvudsak till drivmedelsinvesteringar. Resterande ca 2,1 miljoner kronor var stöd till projektverksamhet. Totalt beviljat stöd till kommersiell service uppgår till ca 53 miljoner kronor för 2010. Summan består av 40,4 miljoner kronor i stöd till kommersiell service och 2,7 miljoner kronor i regional projektverksamhet samt särskilda insatser för kommersiell service om 9,6 miljoner kronor.

I oktober 2009 tilldelade regeringen Tillväxtverket 17 miljoner kronor för att under åren 2009–2011 hantera projektansökningar som syftade till att utveckla lokalt anpassade lösningar som tog hänsyn till varierande förutsättningar och behov i s.k. serviceglesa områden. Den totala omslutningen kommer dock att bli högre än tilldelade medel eftersom medfinansiering tillkommer. Projekten ska ha fokus på samordning av kommersiell och offentlig service, företagens behov av service samt anpassade lösningar i serviceglesa områden. Lösningar som ökar tillgängligheten till drivmedel ska eftersträvas. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast i maj 2012.

Av budgetpropositionen framgår att regeringen och Tillväxtverket har fattat beslut om totalt ca 135 miljoner kronor till s.k. central projektverksamhet. Huvuddelen av de medel som har beslutats av regeringen avser insatser för att främja kommersiell service.

Goda exempel

Länsstyrelserna i Värmlands och Dalarnas län fick i december 2008 regeringens uppdrag att utreda och sprida kunskap om framgångsrika insatser inom området kommersiell service. I en slutrapport som presenterades i december 2009 konstateras att det runt om i landet finns goda exempel på metoder att lösa tillgängligheten till service.

Ökade insatser inom området kommersiell service

I budgetpropositionen framhåller regeringen att det totala stödet till kommersiell service ökade markant under 2009. Stöd till drivmedel kommer sannolikt att fortsätta öka eftersom strukturrationaliseringen av branschen alltjämt fortgår. Vidare noterar regeringen att efterfrågan på servicebidraget har ökat, vilket ses som en indikation på att allt fler dagligvarubutiker har en problematisk ekonomisk situation. Denna tendens bedöms kvarstå även under 2011.

Samtidigt framhåller regeringen att insatserna för att stärka tillgången till dagligvaror och drivmedel fortsätter, bl.a. genom uppdrag till länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan och samverkansorgan att ta fram och genomföra regionala serviceprogram samt uppdrag till Tillväxtverket att stimulera framtagandet av lokala lösningar och initiativ på serviceområdet.

Regeringen konstaterar att de regionala serviceprogrammen kan innebära förändrade prioriteringar av stödet samt även ökad efterfrågan av stöd då nya initiativ och behov framkommer. Bedömningen är att arbetet i programform har förbättrat förutsättningarna för en ökad helhetssyn och samverkan mellan olika aktörer och insatser. Detta har gjort det möjligt att utveckla och genomföra insatser som riktar sig till ett brett utbud av kommersiell service, ofta i kombination med olika typer av offentlig service. Regeringen gör bedömningen att de insatser som har vidtagits för att uppnå en god tillgång till service för medborgare och företag har varit framgångsrika. De samlade insatserna har bidragit till att de negativa konsekvenserna har kunnat begränsas.

Översyn av den s.k. pumplagen

Mot bakgrund av att nedläggningen av tankställen har ökat sedan 2006, tillkännagav riksdagen under våren 2010 (bet. 2009/10:TU15) att regeringen bör se över de konsekvenser som lagen om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel (den s.k. pumplagen) har för mindre tankställen i glesbygd. Enligt trafikutskottets mening är det viktigt att en fortsatt utveckling av tillgång på förnybara drivmedel kan förenas med att medborgarna även i landets mer glest befolkade delar ges ett rimligt utbud av drivmedelsstationer.

Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Motionerna

Hela Sverige ska ges möjlighet att utvecklas utifrån sina styrkor och förutsättningar, sägs det i flerpartinotion 2010/11:N360 (S, MP, V). Motionärerna vill driva på för att det ska finnas både offentlig och kommersiell service i hela landet.

De senaste åren har många tankställen försvunnit i landsbygdsområden, konstateras i motion 2010/11:N247 (M). Motionären nämner exempel på enskilda samarbeten och initiativ för att motverka nedläggningen av tankställen i glesbygden. Förutsättningarna för att införa ett stöd från samhället för att underlätta för dessa lokala initiativ bör ses över.

Servicen på landsbygden tunnas ut år för år, slås det fast i motion 2010/11:N255 (M). Motionärerna anser att regeringen bör se över möjligheterna att underlätta för serviceföretagande på landsbygden så att servicenäringen i lands- och glesbygd inte utarmas ytterligare.

I motion 2010/11:N256 (M) noteras det att handlare på landsbygden – vid sidan av sviktande kundunderlag – pekar ut den administrativa bördan som en viktig anledning till avveckling. En översyn bör därför göras så att tillsynskostnaderna för mindre serviceföretag på landsbygden är proportionerligt utformade.

Samma motionärer framför liknande synpunkter i motion 2010/11:N258. De anser att regeringen bör se över regelbördan och de administrativa kostnaderna för serviceföretag i glesbygd för att hindra att servicenärigen i lands- och glesbygd ytterligare utarmas.

I kommittémotion 2010/11:N398 (MP) efterfrågas ett tillkännagivande om ett nytt etableringsstöd för biogaspumpar i landsbygdskommuner. Motionärerna erinrar om att riksdagen våren 2010 gjort ett tillkännagivande om att regeringen behöver utvärdera pumplagen och återkomma med förslag till förändringar. Vidare sägs att etanolvärlar pumpar dominerar stort bland de alternativ till fossila bränslen som har etablerats sedan pumplagen tillkom, medan få investeringar har gjorts i biogaspumpar.

I motion 2010/11:C311 (KD) konstateras att det offentliga har en skyldighet att tillhandahålla grundläggande trygghet och samhällsservice. De offentliga finanserna är dock begränsade och det är, enligt motionären, därför nödvändigt att det offentliga väl definierar sitt åtagande vad gäller välfärd, service och skydd. Sedan kan stat och kommun samt det kommersiella näringslivet stötta, hjälpa och samverka för att skapa de bästa lösningarna utifrån gällande förutsättningar.

I Vänsterpartiets kommittémotion 2010/11:N323 slås det fast att lanthan- deln och bensinmackarnas fortsatta utglesning är ett direkt hot mot möjligheterna att bo i vissa delar av landet. Motionärerna anser att regeringen bör ta initiativ till en samorganisation för de små landsbygdbutikerna som skulle ge dessa möjligheter till rabatter vid stora inköp. Vidare konstateras att de mackar som finns kvar på landsbygden står inför liknande problem. Ytterligare insatser kommer, enligt motionärerna, att behövas på detta område och frågan måste vara en av de viktigare i en ny utredning om den regionala utvecklingspolitiken.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

I samband med utskottets behandling hösten 2009 av budgetpropositionen för innevarande år togs också ställning till motionsyrkanden om service i gles- och landsbygd (bet. 2009/10:NU2). Flera av dessa har i identiskt eller snarlik form upprepats i år. Utskottet slog vid den förra behandlingen fast att en nödvändig förutsättning för att kunna bo och verka på landsbygden är tillgång till grundläggande offentlig och kommersiell service. Vidare noterade utskottet att det tycktes råda en bred samsyn om detta bland riksdagens dåvarande partier, vilket också avspeglas i regeringens insatser på området. Utskottet konstaterade att det kommersiella serviceut-

budet på landsbygden gynnas dels av regeringens generella åtgärder för att främja det svenska företagsklimatet (däribland regelförenklingsfrågor), dels genom vissa stöd med inriktning på serviceproduktion i dessa områden. Utskottet erinrade också om att regeringen i december 2008 inledde en särskild satsning på kommersiell service omfattande 50 miljoner kronor, varav 30 miljoner kronor var öronmärkta för att säkerställa tillgången till drivmedel. Den sammantagna bedömningen från utskottets sida var att servicefrågorna har en stark ställning inom den regionala tillväxtpolitiken och att regeringens insatser på området var till fyllest. Samtliga då aktuella motioner – varav flera alltså har upprepats detta år – avstyrktes i berörda delar.

Tillväxtverkets uppgift

Tillväxtverket ska enligt 2 § förordning (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket ”främja tillgängligheten till kommersiell och offentlig service för företag och medborgare i serviceglesa områden”. Myndigheten ska enligt 4 § delta i, samordna och följa upp strategier och program inom det regionala tillväxtarbetet, däribland program för kommersiell och offentlig service för företag och medborgare. Vidare ska den förmedla kunskap till andra myndigheter och relevanta aktörer om regionalt tillväxtarbete inklusive god tillgång till kommersiell och offentlig service, samt om gles- och landsbygdens särskilda tillväxtförutsättningar.

Analys av utvecklingen i landets gles- och landsbygd

Ett centralt uppdrag för myndigheten Tillväxtanalys är att beskriva, analysera och redovisa utvecklingen i landets gles- och landsbygd, däribland tillgänglighet till kommersiell och offentlig service. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet i december 2009 i rapporten *Befolkning, service och företagande i Sveriges gles- och landsbygder* (Rapport 2009:10). I rapporten redovisas fakta om utvecklingen på serviceområdet och det slås fast att tidigare uppföljningar visar att utvecklingen under en följd av år har inneburit en minskad tillgänglighet till service i de flesta gles- och landsbygdsområden. Även i större orter har antalet serviceställen minskat. Utvecklingen har gått mot större enheter. Myndighetens analyser visar att utvecklingen i huvuddrag fortsätter i samma riktning som under de senaste åren. Antalet serviceställen har i de flesta fall minskat och tillgängligheten har därför också försämrats i de flesta delar av landet.

Samverkan mellan myndigheter

Enligt förordning (2007:713) om regionalt tillväxtarbete bör detta arbete utformas och bedrivas i sektorsövergripande samarbete mellan aktörer på lokal och nationell nivå. Enligt 10 § ska det regionala utvecklingsprogrammet utarbetas i samråd med kommuner och landsting m.fl. och ligga till grund för samverkan mellan kommuner, landsting, statliga myndigheter

och organisationer. Enligt 16 § ska de statliga myndigheterna i god tid samråda med länsstyrelsen (eller annat ansvarigt organ) i frågor om kommande beslut som är av väsentlig betydelse för regionens tillväxt. När en verksamhetsminskning övervägs av en myndighet ska myndigheten samråda med andra berörda statliga myndigheter, kommuner, landsting, näringsliv och organisationer om möjligheterna till samordning eller samverkan.

Servicefrågorna i den förvaltningspolitiska propositionen

I regeringens förvaltningspolitiska proposition från våren 2010 (prop. 2009/10:175) konstateras att många myndigheter sedan lång tid arbetar med att kontinuerligt utveckla sin verksamhet, bl.a. i syfte att förbättra service och tillgänglighet samt för ökad effektivitet. Regeringen framhåller att utgångspunkten bör vara en så långt möjligt likvärdig servicenivå och menar att tillgänglighet bör eftersträvas av alla myndigheter. Det betonas vidare att varje myndighet har ett ansvar för utvecklingen av sin egen service och att myndigheter med lokal närvaro kan behöva samverka med varandra. Likvärdig tillgång till service för alla kan uppnås genom bl.a. ökad samverkan och bättre uppföljning samt genom en ökad användning av ny teknik.

I propositionen slås det även fast att regeringen har ett övergripande ansvar för att den offentliga servicens tillgänglighet och kvalitet är så långt möjligt likvärdig över hela landet och för alla medborgare och företag. Därför behöver regeringen en bättre överblick över hur den offentliga servicen ser ut och utvecklas. Genom bättre uppföljningssystem skapas förutsättningar för en mer helhetsinriktad och samlad styrning av serviceutvecklingen i myndigheterna. Vidare noteras att ett kostnadseffektivt sätt att upprätthålla en god samhällsservice i hela landet är att myndigheter med behov av lokal närvaro i högre grad samverkar. En ökad samverkan underlättar också myndighetskontakterna för medborgare och företag. Regeringen anser att den samverkan som inletts mellan myndigheter med behov av lokal närvaro bör utvidgas och fördjupas. Ett långsiktigt mål bör vara att statlig service kan förmedlas via gemensamma servicekontor eller andra gemensamma kontaktpunkter.

En ökad samverkan mellan offentlig och kommersiell service är också viktig för att skapa attraktiva miljöer i gles- och landsbygd och uppmärksammas i regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygd.

Regeringen anser att det är angeläget att trygga den offentliga servicen på landsbygden. För landsbygdens utveckling är det viktigt att goda förutsättningar skapas för såväl den offentliga som den kommersiella servicen. I sammanhanget hänvisade regeringen till det ovan beskrivna arbetet med att ta fram regionala serviceprogram. Dessa tas fram i breda regionala partnerskap och ska bl.a. fokusera på samverkanslösningar mellan kommersiell och offentlig service.

Regeringen säger sig sakna en samlad bild av hur de statliga myndigheternas tillgänglighet och service ser ut i olika delar av landet. Regeringen behöver underlag för att göra en helhetsbedömning av de förändringar som sker i myndigheternas sätt att tillhandahålla service. Utvecklingen av myndigheternas service bör följas upp på ett samlat sätt så att regeringen kan göra en helhetsbedömning och vid behov ställa tydligare service- och tillgänglighetskrav på berörda myndigheter. Formerna för en sådan uppföljning behöver övervägas ytterligare.

Behoven av ytterligare åtgärder för att utveckla lokal service i samverkan kommer, enligt vad regeringen anför i propositionen, att övervägas närmare i den fortsatta beredningen av slutbetänkandet från utredningen Utveckling av lokal service i samverkan (se nästa avsnitt).

Utredning om lokal service i samverkan m.m.

Våren 2007 tillkallade regeringen en särskild utredare (generaldirektör Lars Högdahl) med uppdrag att stödja de statliga myndigheterna i deras arbete med att inrätta lokala servicekontor och att stödja andra samverkansinitiativ (dir. 2007:68). I november 2009 överlämnade utredaren sitt slutbetänkande *Se medborgarna – för bättre offentlig service* (SOU 2009:92) till dåvarande kommun- och finansmarknadsministern Mats Odell. I betänkandet föreslogs bl.a. en ny servicestruktur där gemensamma statliga och kommunala servicecentrum och servicepunkter ska utgöra en grundstruktur över hela landet för service till medborgare och företag. Insatser för utveckling av teknikstödd service föreslås också. Utredaren berör även den ideella och privata sektorn som leverantör av service och tjänster inom skilda områden i samhället.

I budgetpropositionen (utg.omr. 2) konstateras att det i nyssnämnda betänkande föreslås åtgärder för att förbättra samordningen av den offentliga servicen. Betänkandet har remissbehandlats och det samlade underlaget anges vara under beredning i Regeringskansliet.

I en interpellation (ip. 2010/11:98) daterad den 26 november 2010 har Lena Olsson (V) frågat statsrådet Stefan Attefall (KD) om han har för avsikt att komma med något förslag till riksdagen under våren 2011 med anledning av den nyssnämnda utredningen. Interpellationen kommer att besvaras den 7 december.

Regelförenklingsfrågor

I några av motionerna tas frågor om landsbygdsföretagares regelbörda upp. I princip likalydande motioner väcktes även förra året. I sammanhanget kan erinras om att regeringen i maj 2010 lämnade en redogörelse för regelförenklingsarbetet under åren 2006–2010 (skr. 2009/10:226).

När det gäller tillsynsfrågor som också tas upp i en motion kan nämnas att regeringen har genomfört en översyn av den statliga tillsynsverksamheten i syfte att göra den mer ändamålsenlig, effektiv och rättssäker. I skrivelsen *En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn* (skr. 2009/10:79) sägs

bl.a. att samordning mellan tillsynsorganen är viktig, framför allt för att tillsynen ska vara effektiv, men också för att den tillsynspliktiga verksamheten inte ska störas mer än nödvändigt.

Projektmedel för lokala servicelösningar

Från den 1 februari 2010 finns möjlighet att söka projektmedel hos Tillväxtverket för att utveckla lokal service i gles- och landsbygd. Programmet Lokala servicelösningar omfattar totalt 17 miljoner kronor och har tre fokusområden:

1. Samordning av kommersiell och offentlig service. Här eftersträvas projekt som prövar nya eller vidareutvecklar befintliga lösningar för samordnad service. Det kan t.ex. handla om att utveckla s.k. servicepunkter där en butik, drivmedelsstation eller annan servicegivare (kommersiell eller offentlig) används som utgångspunkt för utökad service.
2. Företagens behov av service. Detta fokusområde omfattar projekt som prövar nya eller vidareutvecklar befintliga lösningar för företag i serviceglesa områden. Ett viktigt delområde är logistik och distributionslösningar. Ett annat viktigt område är drivmedel, som dock ska ingå i ett heltäckande servicesammanhang och vara av generellt intresse. Även säker hantering av kontanter och dagskassar är för vissa branscher ett prioriterat åtgärdsområde.
3. Serviceglesa områden. Här fokuseras projekt som utvecklar speciellt anpassade servicelösningar för områden med mycket gles befolkning och dålig infrastruktur, men där företagande exempelvis inom turism och besöksnäring har stor betydelse för områdets utveckling. Huvudfokus är fjäll och skärgård men serviceglesa inlandskommuner med långa avstånd är också aktuella.

Programmet avser insatser utanför den ordinarie verksamheten och som är avgränsade i fråga om tid, ekonomi och insats. Bidrag kan inte lämnas till finansiering av ordinarie verksamhet, driftsstöd eller liknande. Stöd till investeringar, för exempelvis ombyggnad av butik eller bensinstation, hanteras inom det ordinarie stödet till kommersiell service.

Stöd till tankställen för biogas

Med anledning av vad som sägs i motion 2010/11:N398 (MP) om ett stöd till biogastankställen kan nämnas att alla större tankställen sedan våren 2006 är skyldiga att tillhandahålla minst ett förnybart drivmedel enligt lag (2005:1248 om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel, den s.k. pumplagen). Lagen kompletterades med ett särskilt riktat bidrag till tankställen för andra förnybara drivmedel än etanol då dessa är dyrare att bygga än tankställen för etanol. Bidraget upphörde vid årsskiftet 2009/10. Sammanlagt beviljades ca 114 miljoner kronor i bidrag till 105 tankställen för biogas från Ystad i söder till Luleå i norr.

Nationell biogasstrategi

Energimyndigheten har på regeringens uppdrag i augusti 2010 presenterat ett förslag till en nationell strategi för biogas. I underlaget konstateras att i förhållande till den mängd biogas som finns tillgänglig som drivmedel existerar en överkapacitet i distributionsanläggningar och tankställen som inte ens efter den ökade tillförsel av biogas som bedöms vara möjlig kommer att kunna utnyttjas fullt ut. Volymerna av den gas som finns att sälja i kombination med kravet på tillgänglighet gör det, enligt utredningen, i praktiken omöjligt att få till stånd en rationell försäljningsorganisation.

Förslaget om en biogasstrategi bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet behandlar först allmänna frågor om tillgång till offentlig och kommersiell service på landsbygden och därefter ett motionsyrkande om stöd till biogaspumpar.

Allmänt om tillgång till service

Tillgång till kommersiell och offentlig service är en grundläggande förutsättning för regional tillväxt. För att skapa miljöer där det är attraktivt att bo och arbeta samt starta och driva företag är det betydelsefullt med insatser som är inriktade på att främja en god tillgänglighet till kommersiell service i form av dagligvaruhandel och drivmedelsförsäljning. Åtgärder som syftar till att bibehålla och utveckla olika typer av offentlig samhällsservice är också viktiga.

Utskottet konstaterar att det totala stödet till kommersiell service ökade markant under 2009 och att det under de senaste åren har vidtagits ett antal åtgärder som syftar till att förbättra serviceutbudet i linje med den ovan redovisade grundläggande inställningen. Lokala lösningar och initiativ på serviceområdet har inventerats, och lokala serviceprogram håller för närvarande på att utarbetas. Därtill finns möjligheter att söka olika former av stöd för insatser på serviceområdet. Samtidigt är en ökad samverkan mellan offentlig och kommersiell service viktig för att skapa attraktiva miljöer i gles- och landsbygd, vilket också har uppmärksammats i regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygd.

Frågan om tillgången till offentlig service har nyligen utretts. En särskild utredare har bl.a. haft i uppgift att se över formerna för samverkan mellan statliga myndigheter och kommuner samt möjligheten till samverkan med viss kommersiell service. Utredarens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Noterbart i sammanhanget är att regeringen i den förvaltningspolitiska propositionen från våren 2010 slog fast att den samverkan som har inletts mellan myndigheter med behov av lokal när-

varo bör utvidgas och fördjupas. Ett långsiktigt mål bör vara att statlig service kan förmedlas via gemensamma servicekontor eller andra gemensamma kontaktpunkter.

Sammantaget gör utskottet bedömningen att servicefrågornas betydelse ges bred uppmärksamhet inom ramen för den regionala tillväxtpolitiken och att åtgärder inom bl.a. den generella näringspolitiken gynnar förutsättningarna för serviceföretagande på landsbygden. Det saknas därför skäl för riksdagen att ställa sig bakom någon av de här aktuella motionerna. Samtliga motioner avstyrks i berörda delar.

Stöd till biogaspumpar

I motion 2010/11:N398 (MP) refereras den utvärdering som trafikutskottet har låtit genomföra av den s.k. pumplagen och lagens effekter på nedläggningen av försäljningsställen för drivmedel på landsbygden. Motionärerna konstaterar med stöd av utvärderingen att pumplagen inte har fungerat teknikneutralt och att etanolfpumpar dominerat stort bland de alternativ till fossila bränslen som etablerats sedan den aktuella lagen tillkom. Mot den bakgrunden begär de ett tillkännagivande om att det ska införas ett stöd till fler tankställen för biogas.

Utskottet konstaterar att ett stöd för etablering av tankställen för biogas har funnits fram t.o.m. det senaste årsskiftet. Samtidigt har Energimyndigheten så sent som i augusti 2010 konstaterat att det är tillgången på biogas som är begränsande för utvecklingen snarare än förekomsten av tankställen. Vidare vill utskottet påminna om att regeringen för närvarande bereder Energimyndighetens förslag till en nationell biogasstrategi. Strategin syftar till att på kort och lång sikt bidra till ökad användning av biogas. Utskottet noterar också, i likhet med motionärerna, att riksdagen genom ett tillkännagivande våren 2010 har initierat en översyn av pumplagen.

Mot bakgrund av detta gör utskottet den sammantagna bedömningen att det i nuläget inte kan anses vara aktuellt för riksdagen att ställa sig bakom förslaget i motion 2010/11:N398 (MP) om ett stöd till fler tankställen för biogas.

Återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår – med hänvisning till det gällande statliga budgetsystemet – motionsyrkanden om återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser till berörda områden.

Jämför reservation 8 (MP, V).

Motionerna

En översyn av möjligheterna att låta Sveriges vattenkraftskommuner få del av det värde som vattenkraftsproduktionen genererar efterfrågas i motion 2010/11:N403 (M). Motionärerna hänvisar till Norge där vattenkraftskommunerna får kompensation för de intrång och skador i naturen som de har åsamkats. Statsmakten har genom tillkomsten av de s.k. bygdemedlen visat förståelse för att ett kompensationsbehov finns, även om den låga ersättningsnivån inte står i rimlig proportion till de faktiska skadorna.

Hela 90 % av Sveriges produktion av vattenkraft sker i de sju skogslännen, konstateras i motion 2010/11:N343 (C). Också i denna motion pekas på att kommunerna i Norge ersätts för de ingrepp i naturen som vattenkraftsutbyggnaden har medfört. Motionärerna anser att det nu är hög tid att även Sveriges vattenkraftskommuner får del av de stora värden som genereras lokalt. I ett första steg bör hälften av den fastighetsskatt på vattenkraftsanläggningar som staten tar in i stället gå till vattenkraftskommunerna. Samtidigt bör en utredning tillsättas för att utforma ett långsiktigt svenskt system för återföring av vattenkraftsmedel.

Även i motion 2010/11:N431 (C) framförs önskemål om att Sveriges vattenkraftskommuner ska få en rättmätig del av de värden som skapas och en rimlig ersättning för de naturingrepp som utbyggnaden av vattenkraften medfört. Motionärerna anser att det bör tillsättas en utredning för att utforma ett långsiktigt svenskt system för återföring av vattenkraftsmedel.

Instrument behöver utvecklas för att lokalsamhället ska kunna dela på vinsterna från olika verksamheter som etableras i området, sägs det i motion 2010/11:C311 (KD). Exempel som nämns är den s.k. bygdepeng som många vindkraftsägare delar ut till lokalsamhället.

I Vänsterpartiets kommittémotion 2010/11:N323 föreslås att riksdagen ska begära att regeringen lägger fram ett förslag om hur en del av de värden som vattenkraften, vindkraften och mineralutvinningen genererar ska kunna återbördas till berörda regioner. Motionärerna anser att det bör skapas en utvecklingsfond med inriktning på nyföretagande, samverkan, kompetenshöjning m.m. Vidare menar de att en del av det värde som vindkraften genererar ska stanna kvar i berörda bygder i form av ett årligt

lokalt utvecklingskapital. En översyn av hur mineralutvinningens vinster kan gå tillbaka till berörda bygder i form av ett sådant kapital bör också genomföras.

Vissa kompletterande uppgifter

Om s.k. bygdeavgifter

Den som har tillstånd till en vattenverksamhet ska betala en årlig bygdeavgift som bestäms av miljödombstolen, om verksamheten innebär drift av vattenkraftverk, vattenreglering eller vattenöverledning för något annat ändamål än kraftändamål eller ytvattentäkt.

Bygdeavgifterna regleras i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (6 kap. 1 §). Bygdeavgiften ska användas dels för att förebygga eller minska sådana skador av vattenverksamheten eller anläggningar för denna som inte har ersatts enligt 31 kap. miljöbalken och för att gottgöra sådana skador (dvs. skador för enskilda), dels för att tillgodose allmänna ändamål för den bygd som berörs av vattenverksamheten eller anläggningar för denna.

De närmare föreskrifterna om dispositionen av bygdeavgifterna återfinns i förordningen (1998:928) om bygde- och fiskeavgifter. Den som lider skada av verksamheten får ansöka hos berörd länsstyrelse om bidrag ur avgiftsmedlen, om någon ersättning för skadan inte tidigare bestämts av miljödombstolen. Sedan medel i mån av behov avsatts för sådana bidrag ska resterande avgiftsmedel (enligt 6 kap. 8 §) användas för lån eller bidrag till investeringar för ändamål som främjar näringsliv eller service i bygden eller annars är till nytta för denna. I förordningen (9 §) finns särskilda bestämmelser om sådana lån eller bidrag till främjande av rennäringen.

Tidigare riksdagsbehandling

Frågor om s.k. bygdemedel eller andra former av återföring av medel från vind- eller vattenkraftsproduktion har behandlats av näringsutskottet vid ett flertal tillfällen under de senaste åren (senast hösten 2009, bet. 2009/10: NU2). Erfarenheter från Norge och Kanada av viss återföring av vattenkraftsmedel till regionerna där vattenkraften produceras, har redovisats i näringsutskottets betänkande 2007/08:NU2.

I sina ställningstaganden har utskottet avstyrkt samtliga motionsyrkanden och återupprepat uppfattningen att nuvarande principer för statens budgethantering ska gälla även fortsättningsvis. Detta innebär att statliga inkomster från ett geografiskt område eller från en produktionsanläggning baserade på naturresurser inte ska kopplas till statliga utgifter i samma område. Om sådana kopplingar skulle införas skulle korrigeringar behöva göras till dessa kommuner via ett nytt kommunalt utjämningsystem eller via andra statliga budgetposter, vilket sammantaget leder till det utskottet har betecknat som en svårgenomtränglig statlig budgethantering.

I samband med behandlingen av regeringens energipolitiska proposition våren 2009 tog utskottet ställning till motioner om återföring av medel från vindkraftsproduktion (prop. 2008/09:163, bet 2008/09:NU25). Utöver att referera det utskottet tidigare anfört om bygdemedel redovisades också en analys där Energimyndigheten konstaterade att det inte finns några bestämmelser om s.k. bygdepeng för vindkraftsverksamhet. Enligt myndigheten är en avgift motsvarande bygdepengen intressant som ett medel att främja utbyggnaden av vindkraften i Sverige. Det kan, enligt myndigheten, dock finnas betänkligheter mot att genom lagstiftning införa en skyldighet för den som bedriver vindkraftsverksamhet att behöva erlägga en sådan avgift. En sådan påлага kan upplevas som ett hinder mot etablering av vindkraftsanläggningar. Skadorna på miljön vid etablering av vindkraftverk är dessutom avsevärt mindre och av ett helt annat slag än i fråga om vattenkraftverk.

Vattenprisutredningens syn på ”återföringsfrågan”

I februari 2010 överlämnade Vattenprisutredningen ett betänkande till miljöminister Andreas Carlgren (SOU 2010:17 Prissatt vatten). I betänkande beskrivs bl.a. olika styrmedelsformer, däribland s.k. skade- och kompensationsavgifter. Principen med denna typ av avgifter är att man får tillstånd till viss verksamhet mot att man kompenserar dem som drabbas. Bland dessa märks s.k. bygdeavgifter.

Utredningen konstaterade att bygdeavgifterna nästan helt används till ändamål som inte har någon koppling till den skada i vattenmiljön som vattenverksamheten orsakar. Utredningen föreslog därför att användningsområdet för bygdeavgifter ska ändras så att det – förutom ersättning och bidrag till dem som lidit skada – i första hand avser investeringar för ändamål som främjar en god vattenmiljö. Vattenprisutredningens betänkande har remissbehandlats.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid åtskilliga tillfällen avstyrkt motioner med förslag om att det ska införas någon form av kopplingar mellan naturresursutnyttjande och det geografiska område där den aktuella resursen är belägen. Det kan exempelvis handla om statsbudgetmässiga konstruktioner eller någon form av utvidgad kommunal beskattningsrätt.

Det är emellertid alltså utskottets uppfattning att rådande ordning ska gälla även framgent. Nu aktuella motionsyrkanden bör därför avslås med hänvisning till gällande principer på området. Dessa principer har refererats ovan.

Utvecklingen i vissa geografiska områden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden i avsnittet med hänvisning till att åtgärder som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas av de regionala organen och berörda myndigheter.

Motionerna och vissa kompletterande uppgifter

De motioner som berör åtgärder i vissa geografiska områden, som särskilda län, regioner eller andra områden (exempelvis fjällen eller skärgården), förtecknas i bilaga 4. Kompletterande uppgifter om vissa av de frågor som tas upp i respektive motion återfinns också i bilagan.

När riksdagen hösten 2009 behandlade motioner av liknande slag vidhöll utskottet den principiella uppfattningen att åtgärder och insatser som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas inom ramen för de möjligheter som riksdagen och regeringen anförtror de regionala organen samt i förekommande fall olika myndigheter. Utgångspunkten för denna prövning ska vara det övergripande målet för den regionala tillväxtpolitiken, dvs. utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Samtliga då aktuella motionsyrkanden avstyrktes av utskottet. Ställningstagandet föranledde inga reservationer.

Utskottets ställningstagande

Frågor om regional tillväxt engagerar ofta många människor. Inte sällan härleds engagemanget ur förhållanden i den egna hembygden eller regionen. Behovet av att göra en insats kan kanaliseras på många olika sätt i den regionala eller lokala kontexten. Lokalpolitiska åtaganden och medverkan i byalag och hembygdsrörelsen är bara några exempel på lovvärda, mer eller mindre ideella insatser. Emellanåt kan det av olika skäl dock uppfattas som nödvändigt att framföra önskemål om förändrade eller utökade insatser från det allmänna. Sådana önskemål framförs exempelvis regelmässigt under den allmänna motionstiden i riksdagen.

Utskottet har förståelse för att enskilda ledamöter vill rikta sökljuset mot de problem som de anser förekommer i vissa regioner eller andra geografiskt avgränsade områden. Samtidigt vidhåller utskottet sin uppfattning från de senaste åren, dvs. att åtgärder och insatser som begärs för olika delar av landet i första hand ska prövas inom ramen för de möjligheter som riksdagen och regeringen anförtror de regionala organen samt i förekommande fall olika myndigheter. Utgångspunkten för denna prövning ska vara det övergripande målet för den regionala tillväxtpolitiken, dvs. utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft.

Med det anförda avstyrks – i berörda delar – samtliga motioner som finns förtecknade i bilaga 4.

Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar de anslag och godkänner de bemyndiganden inom utgiftsområde 19 som regeringen har föreslagit i budgetpropositionen. Riksdagen avslår samtidigt här aktuella motionsyrkanden.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S, MP, V) och 2 (SD).

Inledning

Som framgår av betänkandets inledningsavsnitt är en av utgångspunkterna för riksdagens behandling av den nu aktuella delen av budgetpropositionen att utgiftsramen för utgiftsområde 19 Regional tillväxt är fastställd för 2011. Den 8 december väntas riksdagen bifalla förslaget i budgetpropositionen till fördelning av utgifter på utgiftsområden (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:FiU1). Finansutskottet tillstyrker regeringens förslag om att ramen för utgiftsområde 19 Regional tillväxt ska uppgå till ca 3 510 miljoner kronor för 2011. De olika anslagen inom ett utgiftsområde fastställs sedan genom ett och samma beslut.

Propositionen

Anslaget *Regionala tillväxtåtgärder (1:1)*, som föreslås uppgå till ca 1 516 miljoner kronor, ska användas för regional och central projektverksamhet (inklusive riskkapitalfonder, lånefonder och garantifonder), regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling, sysselsättningsbidrag, såddfinansiering, ersättning för vissa kreditförluster i stödområde B, stöd till kommersiell service, viss administration, uppföljning och utvärdering samt viss central utvecklingsverksamhet m.m. Avsikten är att anslaget ska disponeras av länsstyrelserna, Tillväxtverket och regeringen.

Regeringen anser att bl.a. behov av medfinansiering av EU:s strukturfonder, stödområdestillhörighet och särskilda omställningsproblem ska utgöra den huvudsakliga fördelingsnyckeln vid fördelningen av medlen. Medfinansieringsbehovet av åtgärder inom ramen för det regionala tillväxtarbetet ska särskilt beaktas.

Det är vidare regeringens uppfattning att det även fortsättningsvis bör vara en uppgift för regeringen att fördela anslaget mellan län och anslagsposter och utfärda de föreskrifter som behövs. Anslaget föreslås öka med 20 miljoner kronor 2011 för insatser inom kommersiell service och med motsvarande belopp 2012–2014 för samma ändamål.

Anslaget *Transportbidrag (1:2)* avser kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor, och ska stimulera till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om ca 449 miljoner kronor. För 2008–2010 tillförde riksdagen anslaget 50 miljoner kronor per år. Fr.o.m. 2011 minskas anslaget med detta belopp.

Från anslaget *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 (1:3)*, som enligt regeringens förslag ska uppgå till 1 545 miljoner kronor, sker utbetalningarna inom regionala utvecklingsfonden till de åtta regionala strukturfondsprogrammen inom målet för regional konkurrenskraft och sysselsättning, för vilka Tillväxtverket är förvaltande och attesterrande myndighet.

Enligt regeringen behöver de budgeterade årliga anslagen anpassas efter de bedömningar som kan göras om när utgifterna faktiskt uppkommer på anslaget. Mot bakgrund av detta gör regeringen budgettekniska justeringar i anslaget som innebär att anslagsnivåerna för 2011 och 2012 ökas jämfört med regeringens bedömning i budgetpropositionen för 2010.

Beträffande anslagen till regionala tillväxtåtgärder och Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 föreslår regeringen att riksdagen ska besluta om bemyndiganden som ger regeringen möjlighet att besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag upp till en viss nivå.

Motionerna

Hela Sverige ska ges möjlighet att utvecklas utifrån sina styrkor och förutsättningar, sägs det i flerpartimotion 2010/11:N360 (S, MP, V). Motionärerna noterar att regeringen i viss mån har tagit till sig förslag om behovet av ett särskilt stöd för att trygga tillgängligheten till viss grundläggande kommersiell service i gles- och landsbygd. De anser dock att de 20 miljoner kronor regeringen anslår är otillräckliga och föreslår att stödet i stället bör uppgå till totalt 50 miljoner kronor.

I motion 2010/11:N337 (S) framförs önskemål om att det ska genomföras en översyn av anslaget Regionala tillväxtåtgärder (1:1). Enligt motionärerna bör anslaget förändras så att länen och regionerna får samma förutsättningar att arbeta med regional utveckling och samfinansiering. Kronobergs län nämns som exempel på ett län som har missgynnats under den senaste lågkonjunkturen.

Även i motion 2010/11:N319 (C) framförs synpunkter på det aktuella anslagets fördelning. Motionären menar att denna upplevs som väldigt godtycklig av länsstyrelser, regioner och regionförbund. Detta har varit särskilt tydligt under finanskrisen då län som tidigare haft en stark arbetsmarknad med låg arbetslöshet plötsligt har landets högsta antal varslade och uppsagda arbetare och företag som gått i konkurs. När vi nu förhoppningsvis kan lämna den värsta lågkonjunkturen på århundraden bakom oss är det

läge att genomföra en ordentlig genomlysning av fördelningssystemet, säger motionären. Hon pekar även på att Kronobergs län är en av de stora förlorarna i det system som tillämpas i dag.

Det nuvarande transportstödet utformning och begränsningar gör att företag i glesbygden inte konkurrerar på lika villkor som företag i andra delar av landet, sägs det i motion 2010/10:N368 (S). Motionärerna anser att transportstödet därför behöver ses över. Dess mål och syfte bör utvidgas till att inrymma kompensation för transporttids- och leveranssäkerhetsnackdelar, stimulans till ytterligare vidareförädling samt eventuellt även grundläggande jämställdhets- och miljöhänsyn.

För att ge transportstödssystemet optimala förutsättningar att värna det norrländska näringslivet krävs det att stödssystemets gränsdragningar kontinuerligt ses över och utvärderas, framhålls det i motion 2010/11:N287 (M). Motionärerna anser att det finns påtagliga skillnader i systemet som inte kan anses vara proportionerliga till de faktiska geografiska avstånden. I motionen redovisas exempel på detta från Jämtlands län.

Vissa kompletterande uppgifter

I oktober 2007 godkände kommissionen det svenska förslaget om ändringar i förordningen (2000:281) om regionalt transportbidrag, avsedd att gälla under perioden 2007–2013. Transportbidraget får lämnas som bidrag till transportkostnaden för godstransporter på järnväg och till yrkesmässig trafik på väg eller till sjöss. Transportsträckans längd ska uppgå till minst 401 km. För ytterligare detaljer om stödets utformning hänvisas till den nyssnämnda förordningen.

I samband med förra årets behandling av anslagen inom utgiftsområde 19 tog utskottet också ställning till ett par motionsyrkanden, liknande de nu aktuella, om vissa ändringar i transportstödssystemet (bet. 2009/10:NU2). I sitt ställningstagande konstaterade utskottet att transportstödssystemet ofrånkomligen måste omfatta gränsdragningar, exempelvis när det gäller vilka geografiska områden som ska ingå, vilka stödnivåer som ska gälla och vilka varugrupper som ska inkluderas. Dylika gränsdragningar riskerar alltid att bli föremål för synpunkter från dem som på ett eller annat sätt anser sig hamna ”på fel sida” om gränsen. Mot bakgrund av detta faktum ansåg utskottet att kritiken mot det reformerade transportbidragssystemet hade varit relativt begränsad. De synpunkter som framfördes i de då aktuella motionerna ansåg utskottet inte vara av sådan dignitet att de borde ligga till grund för ett riksdagsuttalande om att systemet bör ses över eller revideras. Yrkandena avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till de förslag som regeringen har lagt fram om anslag m.m. för utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Näringsutskottet har i ett yttrande till finansutskottet (yttr. 2010/11:NU1y) tillstyrkt regeringens

förslag till ramar. När det gäller utgiftsområde 19 har Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet i ett gemensamt förslag förordat en ram som är 30 miljoner kronor större än regeringens. De tre partierna vill öka stödet till kommersiell service. Sverigedemokraterna föreslår samma ram som regeringen för det aktuella utgiftsområdet.

Som har redovisats tidigare beslutar riksdagen den 8 december om utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna. Riksdagen väntas därmed ställa sig bakom regeringens förslag till ram för det nu aktuella utgiftsområdet.

Utskottet behandlar i det följande de motionsyrkanden som har tagits upp i anslutning till redovisningen av anslagsförslagen i budgetpropositionen.

När det gäller Socialdemokraternas önskemål om en ökning av anslaget Regionala tillväxtåtgärder (1:1) i syfte att förbättra stödet till kommersiell service hänvisar utskottet till beskrivningen av åtgärder på detta område tidigare i detta betänkande. Utskottet har där redovisat uppfattningen att servicefrågorna redan ges bred uppmärksamhet inom ramen för den regionala tillväxtpolitiken. Det saknas, enligt utskottets uppfattning, därför grund för riksdagen att tillmötesgå önskemålen i motionen.

När det gäller motionerna om transportbidraget kan utskottet konstatera att den reformering av systemet som genomfördes så sent som 2007 har mottagits positivt av många berörda aktörer. Samtidigt är utskottet medvetet om att systemet omfattar gränsdragningar, exempelvis när det gäller vilka geografiska områden som ska ingå, vilka stödnivåer som ska gälla och vilka varugrupper som ska inkluderas. Sådana gränsdragningar leder ofrånkomligen till att vissa känner sig förfördelade som en följd av att de anser sig hamna "på fel sida" om gränsen. Utskottet har emellertid fullt förtroende för att regeringen och dess myndigheter kan fatta kloka beslut om hur gränserna ska dras och hur dessa gränsdragningar sedan ska tillämpas inom ramen för transportstödssystemet.

Med det anförda tillstyrker utskottet de anslag som regeringen föreslår för utgiftsområde 19 Regional tillväxt för budgetåret 2011. Likaså tillstyrks regeringens övriga förslag till riksdagsbeslut, vilka har lagts fram i anslutning till anslagen. De motionsyrkanden som tas upp här avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

- 1. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 (S, MP)**
av Maria Wetterstrand (MP), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingela Nylund Watz (S) och Ingemar Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:N20 yrkandena 1–3 och 5–8, avslår motionerna 2010/11:Fi263, 2010/11:C311 yrkande 22, 2010/11:N251, 2010/11:N291, 2010/11:N318, 2010/11:N323 yrkandena 1–4 och 18, 2010/11:N362 yrkande 3 och 2010/11:N429 samt lägger skrivelse 2009/10:221 till handlingarna.

Ställningstagande

Vår utgångspunkt är att den ekonomiska tillväxten är summan av tillväxten i landets alla delar och att de statliga insatserna måste vara inriktade på att regionerna ska få möjlighet att växa och utvecklas efter sina särskilda förutsättningar. Den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att skapa en hållbar tillväxt i hela landet, med väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner och en god servicenivå i alla delar av landet.

Vi vill göra den regionala utvecklingspolitiken till en central fråga där konsekvenserna för den regionala utvecklingen blir en ständigt närvarande aspekt i utformningen av strategiska politiska beslut. Detta förutsätter i sin tur en väl fungerande samordning mellan olika politikområden och mellan olika politiska nivåer. Den nationella nivån måste aktivt samverka med regioner och kommuner för att skapa bästa möjliga utvecklingsmöjligheter. Den av regeringen föreslagna och hittills förda regionalpolitiken har reducerats till en lågambitiös politik för hela Sverige. En kraftfull regionalpolitik måste i stället anta utmaningen att formulera övergripande tillväxt- och utvecklingsstrategier för hela landet. Solidariteten mellan Sveriges regioner måste vidmakthållas och en fortsatt kommunalekonomisk utjämning är ett nödvändigt verktyg för att vi ska kunna fortsätta att garantera en likvärdig kvalitet i välfärdstjänsterna oavsett var i landet man bor.

Vi delar i allt väsentligt den regionala tillväxtpolitikens inriktning så som den beskrivs i regeringens skrivelse om strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2009/10:221). Samtidigt tvingas vi konstatera att den politik som regeringen har fört under förra mandatperioden inte alls ligger i linje med denna inriktning. Avsaknaden av operativa åtgärder för att nå målen för den regionala tillväxtpolitiken är dessutom förbluffande påtaglig.

I motion 2009/10:N20 (S) presenteras ett antal av de mest aktuella åtgärderna som krävs för att rusta de svenska regionerna för de enorma utmaningar som väntar under det kommande halvsekle. För en beskrivning av dessa åtgärder mer i detalj hänvisas till motionen. Här kan dock kortfattat nämnas att det handlar om satsningar på att bygga ut den högre utbildningen, att investera i transportinfrastruktur och att ta till vara storstadsregionernas fulla tillväxtpotential. Vidare anser vi att de negativa konsekvenserna av högerregeringens avreglerings- och privatiseringsiver för boende i gles- och landsbygd helt har ignorerats. Tillgängligheten till grundläggande samhällsfunktioner måste enligt vår uppfattning värnas, oavsett var i landet man bor och oaktat om det är en privat eller offentlig aktör som ska svara för att upprätthålla den aktuella funktionen.

Bostadsmarknaden är av avgörande betydelse för regionernas utveckling. En väl fungerande bostadsmarknad är central för en god rörlighet på arbetsmarknaden, och trösklarna in på bostadsmarknaden måste därför sänkas. Vi står bakom förslagen i motionen om att införa ett statligt stöd för att stimulera ökat bostadsbyggande med inriktning på hyresrätter till rimliga hyror och kostnader samt miljövänlig teknik.

Avslutningsvis vill vi framhålla att insatser för att tillvarata småföretagens förmåga att anställa och växa är ett prioriterat område. Vi föreslår en rad åtgärder på detta område i vår motion. Ett särskilt strategiprogram för att stärka besöksnäringen ser vi som ett effektivt sätt att stimulera företagandet i många regioner där andra branscher spelar en mer blygsam roll för utbudet av arbetstillfällen.

Med det anförda tillstyrker vi motion 2009/10:N20 (S) i här berörda delar. Övriga motioner som behandlas i avsnittet avstyrks i berörda delar.

2. Den regionala tillväxtpolitikens inriktning, punkt 1 (V)

av Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:N20 yrkandena 1–3 och 5–8 samt 2010/11:N323 yrkandena 1–4 och 18, avslår

motionerna 2010/11:Fi263, 2010/11:C311 yrkande 22, 2010/11:N251, 2010/11:N291, 2010/11:N318, 2010/11:N362 yrkande 3 och 2010/11:N429 samt lägger skrivelse 2009/10:221 till handlingarna.

Ställningstagande

Landsbygdsregionerna har stora utvecklingsmöjligheter. En förutsättning för att offensiva framtidssatsningar ska lyckas är emellertid att i första hand staten men även företagen och kommunerna ger landsbygden sådana villkor att man kan tillgodogöra sig alla positiva resurser. Den handlingsförlamning och det ointresse som regeringen visar när det gäller att ta vara på landsbygdens potential är emellertid illavarslande. Att inte göra detta skadar landets framtid och vår sociala, miljömässiga och ekonomiska utveckling.

I motion 2010/11:N323 (V) listas ett antal omständigheter och resurser som gör att landsbygdsregionerna i ett konkret framtidsperspektiv kan komma att bli den potential för en mer hållbar samhällsutveckling som de flesta riksdagspartierna nu säger sig kräva. Som en kontrast till regeringens defensiva och passiva politik står jag, i linje med vad som sägs i motionen, bakom en demokratiserad regional utvecklingspolitik där ett nedifrån-och-upp-perspektiv måste få råda. Den regionala utvecklingspolitikens mål måste vara att ge likvärdiga förutsättningar för individer, hushåll och företag, oberoende av bostadsregion. Medlet kan vara en offensiv regionalpolitik som inriktas på regioner som har förutsättningar för en framtida "självgående" tillväxt.

Med instämmande i vad som sägs i motionen anser jag att det behövs mer offensiva och operativa mål för att få en rättvisare och jämnare utveckling av tillväxt och sysselsättning i landet. Dessa mål kan sedan ligga till grund för en mer medveten styrning av resurser där ett helhetsgrepp kan tas för aktiva insatser som skapar bättre möjligheter till tillväxt, stärker lokala arbetsmarknader, samordnar statliga företags strategier och lokalisering osv.

Jag anser att riksdagen ska begära att regeringen lägger fram förslag till hur målformuleringar om sysselsättning och servicegrad kan vidareutvecklas så att de även innefattar en ambition att minska de regionala obalanserna.

En annan viktig pusselbit för att stärka regionernas utvecklingsförutsättningar är en välfungerande infrastruktur. Det behövs dock en nationell plan för att kunna möta utmaningarna med att smälta samman arbetsmarknadsregionerna till en helhet och utveckla Sveriges samlade ekonomi och gemensamma välstånd. Samtidigt krävs det lokala planer inom varje arbetsmarknadsregion som analyserar hindren för ett utökat arbetspendlande.

Sammantaget är det många förändringar som måste till för att den regionala tillväxtpolitiken ska kunna möta de kommande utmaningarna. Mot den bakgrunden anser jag det vara hög tid att få en samlad bild av tillståndet i regionerna i dag och av utvecklingen framåt. Enstaka insatser på vissa områden av olika statliga myndigheter kan vara nog så förtjänstfulla,

men nu behövs en bred parlamentarisk utredning som ger underlag till den diskussion, den uppmärksamhet och det helhetsgrepp som landets regioner så väl förtjänar. Jag anser att riksdagen bör begära att regeringen tillsätter en sådan utredning.

De uppfattningar jag har framfört överensstämmer i stora drag med det som sägs i motion 2009/10:N20 (S). Jag tillstyrker de här aktuella delarna av motionen.

Avslutningsvis vill jag även påminna om att flera av de förslag som presenteras i motion 2010/11:N323 (V) behandlas på annan plats i detta betänkande eller av något annat av riksdagens utskott. De yrkanden i motionen som tas upp i detta avsnitt tillstyrks med det anförda. Övriga i avsnittet aktuella motioner avstyrks i berörda delar.

3. EU:s strukturfonder, punkt 2 (S, V)

av Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Kent Persson (V), Ingela Nylund Watz (S) och Ingemar Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:N20 yrkande 4 och avslår motionerna 2010/11:C311 yrkande 25 och 2010/11:N245.

Ställningstagande

I EU:s strukturfondsprogram finns betydande resurser tillgängliga för olika insatser med bäring mot regional utveckling och tillväxt. Utvärderingar pekar på att programmen tycks skapa kortsiktiga positiva sysselsättningseffekter men samtidigt saknas belägg för att insatserna skulle påverka den långsiktiga tillväxten i regioner och företag. Enligt vår uppfattning är detta bekymrande.

Vi anser att Sverige måste få bättre utväxling av de resurser som kanaliseras via EU-programmen. Kortsiktiga resultat måste också resultera i långsiktiga effekter. De projekt som bedrivs inom ramen för programmen måste i större utsträckning än i dag syfta till att varaktigt påverka de grundläggande förutsättningarna för tillväxt, dvs. insatserna bör, enligt vår uppfattning, i större utsträckning ha karaktären av investeringar.

Vi anser också att det är hög tid att se över hur ESF-rådets, Tillväxtverkets och Jordbruksverkets arbete med regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning kan effektiviseras. Vägledande för översynen ska vara att genom ökad samordning kraftsamla de befintliga medlen och minska de administrativa kostnaderna.

Med det ovan sagda tillstyrker vi motion 2009/10:N20 (S) i berörd del. Övriga motioner i avsnittet avstyrks i berörda delar.

4. Organisering och lokalisering av myndigheter, punkt 3 (V) av Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:N323 yrkande 6, avslår motionerna 2010/11:N229, 2010/11:N289 yrkandena 1 och 4, 2010/11:N300, 2010/11:N314 och 2010/11:N372 samt lägger redogörelse 2009/10:RRS27 till handlingarna.

Ställningstagande

Statliga myndigheter och affärsverk ska ha ett tydligare ansvar när det gäller att garantera en lägsta servicenivå och att delta i samordnade lösningar. Jag anser det därför vara nödvändigt att regeringen skärper det regionalpolitiska ansvaret i regleringsbrev och avtal.

Omlokaliseringar av statlig verksamhet har tidigare haft mycket stor betydelse för de orter som kommit i fråga. Riksrevisionens rapport (RiR 2009:30) bekräftar den bilden. Omlokalisering av statlig verksamhet kan således vara ett verktyg både för att främja en myndighets utveckling och för den regionala utvecklingen i Sverige. I kontrast mot detta kan det noteras att den borgerliga regeringens nedläggning och omstrukturering av ett antal myndigheter kommer att påverka arbetsmarknadsregionerna utanför storstäderna negativt.

I likhet med vad som sägs i motion 2010/11:N323 (V) anser jag att statliga myndigheter och företag bör kunna etableras på många orter. Varje beslut om omlokalisering av befintlig verksamhet eller lokalisering av nya myndigheter bör föregås av noggranna överväganden. De möjligheter som står till buds för att åstadkomma en bättre regional balans måste så långt som möjligt tas till vara. Jag anser att det bör upprättas en långsiktig plan för omlokalisering av statlig verksamhet som sträcker sig över fem till tio år.

Med det anförda tillstyrker jag motion 2010/11:N323 (V) i berörd del. Övriga motioner i avsnittet avstyrks i de här aktuella delarna.

5. Kommersiell och offentlig service på landsbygden, punkt 4 (V)

av Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:N323 yrkandena 12 och 13 samt 2010/11:N360 yrkande 2 och avslår motionerna 2010/11:C311 yrkande 14, 2010/11:N247, 2010/11:N255, 2010/11:N256 och 2010/11:N258.

Ställningstagande

Rimlig tillgänglighet till livs- och drivmedelsförsäljning är absolut nödvändigt för att den svenska landsbygden ska kunna utvecklas. Lanthandelns och bensinmackarnas fortsatta utglesning är således ett direkt hot mot möjligheten att fortsätta att bo i vissa delar av landet. Jag anser, i likhet med vad som sägs i motion 2010/11:N323 (V), att denna utveckling är oacceptabel då den hämmar utvecklingen av den lokala ekonomin, start av nya företag, en ökad inflyttning, ett fortsatt kvarboende och hela den närservice som gör boende på landsbygden till ett positivt alternativ.

För att vända utvecklingen anser jag att regeringen bör ta initiativ till en samorganisation för alla de små landsbygdbutikerna, som bl.a. skulle ge dessa möjligheter till sådana rabatter vid stora inköp som de i dag inte har del av.

Även bensinmacksdöden på landsbygden är ytterst oroande och ett påtagligt hot mot möjligheterna att ta vara på landsbygdens utvecklingspotential. Norge har genom flexibilitet och påhittighet lyckats hejda utvecklingen mot färre mackar i många landsbygdsdistrikt. Jag anser att denna fråga måste vara en av de viktigare i en ny utredning om den regionala utvecklingspolitiken.

Med det anförda tillstyrker jag här behandlade yrkanden i motion 2010/11:N323 (V).

6. Kommersiell och offentlig service på landsbygden, punkt 4 – motiveringen (S)

av Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Ingela Nylund Watz (S) och Ingemar Nilsson (S).

Ställningstagande

Regional tillväxt förutsätter tillgång till grundläggande offentlig och kommersiell service. Mot den bakgrunden anser vi att utvecklingen på området är ytterst bekymrande. När avstånden till service hela tiden ökar, är det hög tid för staten att agera. Vi har därför föreslagit att anslaget Regionala tillväxtåtgärder (1:1) ökas med 30 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. De medel som därmed skjuts till har som syfte att säkerställa tillgängligheten till grundläggande kommersiell service i gles- och landsbygd. Förslaget behandlas senare i detta betänkande.

Mot bakgrund av den illavarslande utvecklingen när det gäller tillgången på service i gles- och landsbygd, har vi stor förståelse för den oro som kommer till uttryck i många av de här aktuella motionerna. Vi menar dock att den anslagshöjning som vi beskriver ovan kan bidra till att komma till rätta med flera av de problem som tas upp i motionerna. Vi noterar också att en särskild utredare nyligen har haft i uppgift att utreda former för samverkan mellan statliga myndigheter och kommuner samt möjligheten till samverkan med viss kommersiell service. Vi förutsätter att regeringen snart presenterar konkreta åtgärder som bygger på utredningens förslag. Det är därför vår uppfattning att det i nuläget saknas skäl för riksdagen att bifalla de i avsnittet aktuella motionerna.

7. Stöd till biogaspumpar, punkt 5 (S, MP, V)

av Maria Wetterstrand (MP), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Kent Persson (V), Ingela Nylund Watz (S) och Ingemar Nilsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:N398 yrkande 11.

Ställningstagande

En ökad användning av förnybara drivmedel är ett mycket viktigt inslag i den nödvändiga omställningen av energisystemet. Ett styrmedel med det syftet beslutades av en rödgrön riksdagsmajoritet 2005, nämligen den s.k. pumplagen. I anslutning till införandet av pumplagen infördes även ett stöd till etablering av tankställen för fossilfria drivmedel. Stödet har emel-

lertid främst använts för installation av etanolpumpar. Med instämmande i vad som sägs i motion 2010/11:N398 (MP) föreslår vi därför att det införs ett stöd till installation av biogas-pumpar i syfte att främja användningen av biogas som drivmedel, inte minst på landsbygden.

8. Återföring av medel från vatten- och vindkraft samt vissa andra naturresurser, punkt 6 (MP, V)

av Maria Wetterstrand (MP) och Kent Persson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:N323 yrkande 14 och avslår motionerna 2010/11:C311 yrkande 26, 2010/11:N343, 2010/11:N403 och 2010/11:N431.

Ställningstagande

Många svenska älvar är reglerade och används för elproduktion. I samband med utbyggnaden skapades åtskilliga arbetstillfällen och livskraften stärktes i många inlandskommuner. Utbyggnaden av älvarna raderade dock samtidigt ut många möjligheter till att utveckla traditionella näringar.

Vi anser, i likhet med vad som sägs i motion 2010/11:N323 (V), att mer av de medel som vattenkraften genererar ska återföras till de berörda regionerna. En utvecklingsfond med inriktning på nyföretagande, samverkan, kompetenshöjning m.m. bör därför skapas. Alternativa vägar är fastighetsskatt på elproduktionsenheter, ökade intrångsersättningar och omförhandlingar av vattendomar.

På motsvarande sätt är det, enligt vår uppfattning, angeläget att en del av det värde som vindkraften genererar ska stanna kvar i berörda bygder i form av ett årligt lokalt utvecklingskapital. Vidare önskar vi, så som beskrivs i motionen, även en översyn av hur en del av mineralutvinningens vinster ska kunna gå tillbaka till berörda bygder i form av ett lokalt utvecklingskapital.

Med det anförda tillstyrks det aktuella yrkandet i motion 2010/11:N323 (V). Övriga motioner i avsnittet avstyrks i berörda delar.

Särskilda yttranden

1. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (S, MP, V)

Maria Wetterstrand (MP), Carina Adolfsson Elgestam (S), Krister Örnfjäder (S), Ann-Kristine Johansson (S), Börje Vestlund (S), Kent Persson (V), Ingela Nylund Watz (S) och Ingemar Nilsson (S) anför:

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har i en gemensam motion i anslutning till regeringens vårproposition 2010 och i en gemensam regeringsplattform presenterat sin politik för en ny färdriktning för Sverige. I valet fick dock vare sig den borgerliga alliansen eller vi rödgröna egen majoritet i riksdagen. Den sittande regeringen har valt att fortsätta i minoritet. Vi fullföljer nu vårt åtagande mot de väljare som röstade rödgrönt och har därför lagt fram ett gemensamt alternativ till regeringens budgetförslag, baserat på våra vallöften.

Målet för vår politik är att Sverige ska vara ett jämlikt land. Ska det målet kunna nås behöver fler möjligheter skapas. Barnens framtid ska inte avgöras av vad föräldrarna tjänar eller var man bor. Utbildning och trygghet ska vara för alla, så att vi kan utvecklas genom hela livet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att påverka både sina egna liv och samhällsutvecklingen i stort. Ingen ska hindras av diskriminering. Alla ska kunna förverkliga sina drömmar och utveckla sina förmågor.

Ett jämlikt Sverige är ett framgångsrikt Sverige. Där tas all begåvning, alla talanger och all arbetsvilja till vara. Där bryr vi oss om varandra och där man kan känna sig trygg. Engagemang och nyfikenhet förvandlas till nya idéer och växande företag, och därmed jobb och framtidstro. Så kan Sverige konkurrera med kunskap och förnyelse i en värld av ständigt tuffare internationell konkurrens. Ett jämlikt Sverige förutsätter ett jämställt Sverige. För att minska klyftorna mellan kvinnor och män behöver en rad strukturella reformer genomföras. De ekonomiska skillnaderna mellan kvinnor och män ska minska. Att hålla samman Sverige är det viktigaste uppdraget för oss rödgröna partier.

I dag går utvecklingen i motsatt riktning. Unga möter stängda dörrar. Långtidsarbetslösheten biter sig fast på farligt höga nivåer. Svårt sjuka människor görs försäkringslösa. Klyftorna ökar, både mellan människor med höga och låga inkomster och mellan män och kvinnor. Den här utvecklingen är inte värdig ett välfärdsland som Sverige. På längre sikt hotar den förutsättningarna för jobb och ekonomisk utveckling.

Men det går att byta färdriktning. Det finns många företag som ropar efter arbetskraft, men inte hittar rätt kompetens – samtidigt som det finns många unga som inte vill något hellre än att jobba. Det finns stora investeringar som behöver göras i kollektivtrafik, järnvägar, bostäder, energieffektivisering och förnybar energi för att möta klimatutmaningen och göra

Sverige till världsledande på grön omställning och miljöteknik – och många positiva följd effekter i jobb och ekonomisk utveckling om vi tar vara på möjligheterna. Det finns så mycket kreativitet, engagemang och framtidstro om bara alla får chansen att växa.

Ett långsiktigt hållbart Sverige är ett framgångsrikt Sverige där vi är beredda att ta ansvar, för ekonomin, för jobben, för skolan, vården och omsorgen, för trygghet i livets olika skeden, för miljön och för kommande generationer. För oss är öppna gränser en förutsättning för en ansvarsfull ekonomisk politik. En öppnare värld där människor ges möjlighet att söka arbete i andra länder och där solidaritet och rätten att söka skydd undan förföljelse är självklara.

Sverige ska tillbaka till överskott i de offentliga finanserna. Reformerna ska bara genomföras om det statsfinansiella läget så tillåter. De budgetpolitiska målen ska ligga fast. Vi lovar att inte sänka skatterna på lånade pengar. Vi vill att regeringen tillsätter en jämlikhetskommission för att analysera skillnader i livsvillkor och föreslå förändringar för att öka den sociala rörligheten.

Ett modernt välfärdsland där jobben, miljön och minskade klyftor sätts först – det är vårt framtidsland.

När det gäller det här aktuella utgiftsområdet 19 Regional tillväxt ser vi med oro på vad som håller på att hända på den svenska landsbygden. Ett krympande serviceutbud bidrar till att det blir allt svårare att etablera sig och bo kvar på den svenska landsbygden. När avstånden till livsmedelsbutiker, bensinmackor och annan kommersiell service för allt fler kan räknas i många mil är det hög tid för staten att agera. Vi anser att regeringens insatser för att säkerställa ett utbud av grundläggande kommersiell service i hela landet är otillräckliga. Vi föreslår därför att anslaget Regionala tillväxtåtgärder (1:1) ökas med 30 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. De medel som därmed skjuts till syftar till att säkerställa tillgängligheten till grundläggande kommersiell service i gles- och landsbygd.

I likhet med vad som sägs i motion 2010/11:N337 (S) anser vi att det dessutom finns skäl att göra en översyn av hur det nämnda anslaget har använts under de senaste åren. I samband med finanskrisen och den därtill kopplade lågkonjunkturen har det blivit uppenbart att olika län och regioner inte har givits samma förutsättningar att arbeta med regional utveckling och samfinansiering. Vissa län går miste om både EU-finansiering och nationell finansiering eftersom anslaget har effekt på hur stor uppväxling med andra medel som är möjlig. Samverkan med andra regioner försvåras på grund av olika ekonomiska förutsättningar. Nationella myndigheter ser inte heller vissa län som en intressant samarbetspartner, då medfinansiering saknas för olika satsningar. Sammantaget resulterar detta i omotiverade skevheter i fördelningen av anslaget. Det bör uppmärksammas i en översyn.

Riksdagen väntas vid behandlingen av finansutskottets betänkande 2010/11:FiU1 den 8 december i första steget av budgetprocessen ställa sig bakom regeringens budgetförslag för 2011. Det innebär att riksdagen kan förväntas låsa såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt besluta om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft 2011.

Då riksdagsmajoriteten genom detta beslut väntas ge budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskar, avstår vi från att delta i utskottets beslut om anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Det budgetalternativ som vi har lagt fram bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller emellertid vår uppfattning och anser att ramen för utgiftsområde 19 Regional tillväxt borde ha utökats i förhållande till regeringens förslag på det sätt som har nämnts ovan och som framgår av vår gemensamma motion 2010/11:N360 (S, MP, V).

2. Anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt, punkt 8 (SD)

Lars Isovaara (SD) anför:

Jag står bakom en politik som vilar på principen om grundläggande social rättvisa i kombination med traditionellt värdekonserverativa idéer och där folkhemstanken bidrar med inspiration. Sammantaget ger detta en betydligt mer Sverigevänlig inställning än den som regeringen visar upp. Det samhälle vi nu ser växa fram med tärande utanförskap, hög arbetslöshet och försämrade välfärd måste vi lämna bakom oss.

Riksdagen väntas den 8 december i första steget av budgetprocessen ställa sig bakom regeringens budgetförslag för 2011. Det innebär att riksdagen för detta år kan förväntas låsa såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt fatta beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år.

Det beslut som riksdagsmajoriteten väntas fatta genom att lägga fast ramarna för nästa års budget innebär att inriktningen på budgetpolitiken blir en annan än den jag förordar. Det budgetalternativ jag står bakom ska ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Av den anledningen deltar jag inte i beslutet om anslag m.m. inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Inom det aktuella utgiftsområdet har jag dock ingen annan uppfattning än regeringen när det gäller anslagens storlek.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2010/11:1

Proposition 2010/11:1 Budgetpropositionen för 2011 utgiftsområde 19:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder besluta om bidrag som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 2 400 000 000 kronor under 2012–2019 (avsnitt 2.8.1).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 besluta om bidrag som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 4 150 000 000 kronor under 2012–2016 (avsnitt 2.8.3).
3. Riksdagen anvisar för 2011 anslagen under utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt uppställning i avsnitt 1 i propositionen.

Skrivelse 2009/10:221

Regeringens skrivelse 2009/10:221 Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning.

Följdmotion med anledning av skrivelse 2009/10:221

2009/10:N20 av Tomas Eneroth m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den regionalekonomiska betydelsen av forsknings- och utbildningsresurser samt behovet av att öka interaktionen mellan högskolan och den omgivande arbetsmarknaden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av ökade investeringar i transportinfrastrukturen för en positiv regional utveckling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en nationell strategi för att tillvarata storstadsregionernas möjligheter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att använda de EU-program som är kopplade till regional utveckling på ett mer effektivt sätt.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de negativa regionalpolitiska effekterna av de ideologiskt motiverade privatiseringarna och avregleringarna av grundläggande samhällsfunktioner.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om statens och den kommunalekonomiska utjämnings betydelse för att upprätthålla en likvärdig välfärdsnivå i alla delar av landet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av en väl fungerande bostadsmarknad.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för ökat företagande och entreprenörskap i hela landet.

Redogörelse 2009/10:RRS27

Redogörelse 2009/10:RRS27 Riksrevisionens styrelses redogörelse om omlokalisering av myndigheter.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:Fi263 av Marie Nordén och Gunnar Sandberg (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en utvecklingsfond enligt motionens intentioner.

2010/11:C311 av Irene Oskarsson (KD):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det offentliga väl definierar sitt åtagande vad gäller välfärd, service och skydd.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att pröva krav på landsbygdskonsekvensbedömning i Sverige.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra stöden som ges genom EU:s strukturfonder mer schabloniserade.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla instrument för att lokalsamhället ska kunna dela på vinsterna från olika verksamheter som etableras i området.

2010/11:MJ265 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den skånska landsbygden som bostadsort.

2010/11:N201 av Kenneth Johansson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Fjällpaketet Dalarna bör stödjas och närmare följas som en nydanande och samordnande utvecklingsmodell för tillväxt.

2010/11:N214 av Clas-Göran Carlsson och Tomas Eneroth (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att näringslivet ska kunna få konkurrensfördelar mot exportmarknaden.

2010/11:N229 av Lena Asplund (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över var statliga myndigheter och bolag lokaliseras.

2010/11:N241 av Gunnar Andrén och Anna SteeleKarlström (båda FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Södertäljes förutsättningar att fortsatt vara ett centrum dels för svensk vetenskaplig medicinteknisk forskning på högsta internationella nivå, dels för fordonsmässig produktion, forskning och utveckling.

2010/11:N245 av Olle Thorell (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över och förenkla normerna för lokala och regionala utvecklingsmedel.

2010/11:N247 av Margareta B Kjellin (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till bensinmackar i glesbygd.

2010/11:N251 av Katarina Brännström (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lyfta fram den regionala tillväxtpolitiken – det är en framtidsfråga för hela Sverige.

2010/11:N255 av Jan R Andersson och Sten Bergheden (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta för serviceföretagande på landsbygden.

2010/11:N256 av Jan R Andersson och Sten Bergheden (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kringkostnader för tillsynsverksamhet för mindre servicenärningar.

2010/11:N258 av Jan R Andersson och Sten Bergheden (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om minskade administrativa kostnader för serviceföretag på landsbygden.

2010/11:N278 av Sven-Erik Österberg (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hållbar utveckling i Västmanland.

2010/11:N282 av Catharina Bråkenhielm (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en strategi för åretruntlevande skärgårdskommuner.

2010/11:N287 av Eva Lohman och Sailsa Quicklund (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av transportbidragen.

2010/11:N289 av Eva Flyborg och Lars Tysklind (båda FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en regional utvecklingspolitik kräver åtgärder för att skapa en arbetsmarknad för samhällsvetare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Göteborg inte ska uteslutas som lokaliseringssort för statliga myndigheter och verk.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fler huvudkontor för statliga verk och myndigheter bör lokaliseras till Göteborg.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att frågor om lokalisering av statlig verksamhet som är av större vikt eller på annat sätt är av principiellt intresse bör underställas riksdagen.

2010/11:N291 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regional utvecklingspolitik.

2010/11:N300 av Jasenko Omanovic (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regional hänsyn vid omorganisation av statlig verksamhet.

2010/11:N312 av Kerstin Haglö m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för nya företag och jobb i Blekinge.

2010/11:N314 av Suzanne Svensson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att statlig verksamhet bör lokaliseras över hela landet.

2010/11:N318 av Anders Andersson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka förutsättningarna för att arbeta och bo på landsbygden.

2010/11:N319 av Karin Nilsson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en ordentlig genomlysning av grunderna för fördelningen av det regionala utvecklingsanslaget (1:1) till landets olika länsstyrelser, regioner och regionförbund.

2010/11:N323 av Kent Persson m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om villkoren för att utveckla landsbygden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den regionala utvecklingspolitikens mål.
3. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag på hur målformuleringar om sysselsättning och servicegrad kan vidareutvecklas så att de även innefattar en ambition om att minska de regionala obalanserna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nationella och lokala planer för arbetsmarknadsregionerna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om omlokaliseringar av statliga myndigheter och företag.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett initiativ för samorganisation för landsbygdsbutikerna.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bensinmackarna och landsbygden.
14. Riksdagen begär att regeringen lägger fram ett förslag enligt vad som anförs i motionen om hur en del av de värden som vattenkraften, vindkraften och mineralutvinningen genererar ska kunna återföras till de regioner som är aktuella.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en ny regionalpolitisk utredning.

2010/11:N333 av Anita Brodén och Nina Larsson (båda FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om människors nya möjligheter att verka och bo i Dalsland och Värmland.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att klassa Dalsland som ett s.k. skogslän.

2010/11:N337 av Tomas Eneroth och Clas-Göran Carlsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regional utveckling anslaget 1:1.

2010/11:N343 av Kenneth Johansson och Per Åsling (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett system för återföring av medel från vattenkraftsproduktionen till kommuner och regioner där produktionen sker.

2010/11:N360 av Lars Johansson m.fl. (S, MP, V):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt uppställning:

(tabellen med förändringar är utelämnad här)

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att driva på för att det ska finnas både offentlig och kommersiell service i hela landet.

2010/11:N362 av Désirée Liljevall m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell strategi för en hållbar landsbygdspolitik.

2010/11:N363 av Håkan Juholt m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län.

2010/11:N368 av Gunnar Sandberg och Marie Nordén (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utveckling av transportstödet.

2010/11:N372 av Peter Hultqvist m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att statliga bolag och myndigheter via regleringsbrev och ägardirektiv ges tydliga signaler om sitt ansvar för att värna om och stärka genomförda lokaliseringar samt bidra till den regionala utvecklingskraften.

2010/11:N374 av Hans Olsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att främja investeringar för en hållbar utveckling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka samverkan mellan offentlig och privat sektor i investeringspolitiken.

2010/11:N375 av Carina Ohlsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hållbar utveckling i Västsverige.

2010/11:N376 av Åsa Lindestam m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja Gävleborgs län i nödvändiga arbetsmarknadsåtgärder.

2010/11:N382 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att skapa fler arbetstillfällen i Norrbotten.

2010/11:N383 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Testplats Botnia.

2010/11:N397 av Helén Pettersson i Umeå m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att investera i jobb i Västerbotten.

2010/11:N398 av Stina Bergström m.fl. (MP):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa ett nytt etableringsstöd för nya biogaspumpar i landsbygdskommuner.

2010/11:N403 av Lena Asplund och Ulf Berg (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av hur vattenkraftskommunerna i Sverige kan få del av det värde som vattenkraftsproduktionen genererar avseende koncessionsavgifter och koncessionskraft.

2010/11:N404 av Peter Johnsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förutsättningarna för ett livskraftigt näringsliv i Västsverige.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Västsverige som tillväxtregion.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fordonsindustrin i Västsverige som en motor för tillväxten i Sverige.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om småföretagen i Västsverige.

2010/11:N410 av Lars Mejern Larsson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av insatser för att stärka Västsveriges framtida tillväxt och utveckling.

2010/11:N428 av Shadiye Heydari m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av insatser till stöd för regionala utvecklingscentrum och Produktion i Väst.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utveckla de regionala tillväxtprogrammen.

2010/11:N429 av Tomas Eneroth m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regionalutveckling i hela landet.

2010/11:N431 av Emil Källström och Helena Lindahl (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda och införa ett system för återföring av medel från vattenkraftsproduktionen till regioner där produktionen sker.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för 2011 under utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Tusental kronor

Anslag (ramanslag)		Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringens förslag	
			S MP V	SD
1:1	Regionala tillväxtåtgärder	1 515 837	+30 000	
1:2	Transportbidrag	448 864		
1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	1 545 000		
Summa för utgiftsområdet		3 509 701	+30 000	±0

BILAGA 3

Utskottets förslag till anslag för 2011 under utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Tusental kronor

Anslag (ramanslag)		Utskottets förslag
1:1	Regionala tillväxtåtgärder	1 515 837
1:2	Transportbidrag	448 864
1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	1 545 000
Summa för utgiftsområdet		3 509 701

BILAGA 4

Motionsyrkanden om utvecklingen i vissa geografiska områden

LÄN/REGION	MOTION	ÖNSKADE ÅTGÄRDER	VISSA KOMPLETTERANDE UPPGIFTER
Stockholms län	2010/11:N241 (M)	Motionärerna pekar på Södertäljes olika tjänster och lyfter bl.a. fram den forskning som bedrivs av Scania och Astra Zeneca. Produktions- och forskningsföretagens behov av kvalificerade medarbetare, samt service i form av bostäder, skolor, sjukvård och annan infrastruktur, måste kunna tillgodoses i området.	Motioner med samma inriktning avstyrktes av näringsutskottet våren 2009 och i samband med budgetberedningen hösten 2009 (bet. 2008/09:NU16 respektive 2009/10:NU2). I det förstnämnda betänkandet fanns en utförlig beskrivning av relevanta satsningar på fordons- och medicinteknikområdena.
Kronobergs län	2010/11:N214 (S)	Regeringens samordnare för Kronoberg har inventerat vilka insatser som behövs för att näringslivet ska ta fart. Motionärerna efterfrågar åtgärder för att näringslivet i regionen ska ta konkurrensfördelar, inte minst mot exportmarknaden.	

LÄN/REGION	MOTION	ÖNSKADE ÅTGÄRDER	VISSA KOMPLETTERANDE UPPGIFTER
Kalmar län	2010/11:N363 (S)	Kalmar län har minst andel statligt sysselsatta, och den omfattande omstruktureringen av flera statliga myndigheter har lett till en fortsatt dramatisk minskning av statlig närvaro i länet. Motionärerna hänvisar även till ett regeringsbeslut från förra mandatperioden och vill att riksdagen ska uttala att regeringsbeslutet om att i första hand pröva lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län ska gälla.	Nära nog likalydande motioner har avstyrkts av näringsutskottet i samband med budgetberedningen hösten 2008 och hösten 2009 (bet. 2008/09:NU2 respektive 2009/10:NU2). I oktober 2009 besvarade dåvarande statsrådet Mats Odell en fråga (fr. 2009/10:88) från Lena Hallengren (S) om lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län. Odell hänvisade till de principer för lokalisering av statlig verksamhet som har redovisats tidigare i detta betänkande.
Blekinge län	2010/11:N312 (S) (yrk. 1)	Om Blekinge ska växa och utvecklas behöver det regionala näringslivets struktur förändras så att man klarar att möta globaliseringens utmaningar och möjligheter.	I oktober 2009 redovisade regeringen de regionala samordnarnas hittillsvarande arbete. Där framgick bl.a. att regeringens insatser i form av propositionen Åtgärder för jobb och omställning i början av året, den ekonomiska vårpropositionen för 2009 samt budgetpropositionen för 2010 har medfört att mer än hälften av förslagen, enligt regeringen, kan anses vara helt genomförda. Det fanns även förslag som inte längre ansågs vara aktuella och som regeringen av olika anledningar har valt att inte gå vidare med.

LÄN/REGION	MOTION	ÖNSKADE ÅTGÄRDER	VISSA KOMPLETTERANDE UPPGIFTER
Skåne län	2010/11:MJ265 (M) (yrk. 3)	Motionärerna pekar bl.a. på vikten av en socialt hållbar utveckling på landsbygden för att göra det möjligt att kunna bo kvar på den skånska landsbygden.	Samma yrkande avstyrktes av utskottet hösten 2009 (bet. 2009/10:NU2).
Västsvrige	2010/11:N374 (S) (yrk. 1 och 2)	I motionen beskrivs förutsättningarna för en hållbar utveckling i Västra Götalandsregionen och vikten av investeringar i strategiskt viktiga områden som bostäder, energi och miljö, hälso- och sjukvård och kommunikationer. Av vitalt intresse i sammanhanget är att betrakta sambanden mellan offentlig och privat sektor som styrkebalansen.	Under perioden 2007–2013 satsar Europeiska regionala utvecklingsfonden 572 miljoner kronor på regional konkurrenskraft och ökad sysselsättning i Västsvrige. Det regionala strukturfondsprogrammet Västsvrige omfattar Västra Götalands och Hallands län.
	2010/11:N375 (S)	I motionen beskrivs förutsättningarna för satsningar på hållbar utveckling i Västsvrige. Miljö- och energiteknik lyfts fram. Motionärerna anser att det är angeläget att man kan skapa ett nationellt centrum inom regionen för att utveckla alternativa förnybara bränslen och annan miljövänlig teknik.	

LÄN/REGION	MOTION	ÖNSKADE ÅTGÄRDER	VISSA KOMPLETTERANDE UPPGIFTER
	2010/11:N404 (S)	I motionen begärs ett antal tillkännagivanden med inriktning på Västsverige. De handlar bl.a. om förutsättningarna för ett livskraftigt näringsliv, om Västsverige som tillväxtregion, om fordonsindustrin i Västsverige som en motor för tillväxten och om småföretagen i Västsverige.	
	2010/11:N410 (S)	Fordonsindustrins betydelse för Västsverige lyfts fram i motionen liksom behovet av åtgärder för att stärka näringsliv och arbetsmarknad i regionen. Motionärerna pekar bl.a. på att de s.k. branschprogrammen behöver återuppstå.	
	2010/11:N428 (S) (yrk. 1 och 4)	I Västsverige är investeringsbehoven betydande. Att underlätta framtida investeringar är en ofrånkomlig del av näringslivets utveckling över huvud taget, och samverkan kring vitala utvecklingsfrågor tillhör också framtida uppdrag.	

LÄN/REGION	MOTION	ÖNSKADE ÅTGÄRDER	VISSA KOMPLETTERANDE UPPGIFTER
	2010/11:N289 (FP) (yrk. 2 och 3)	Göteborg har få statliga arbetsplatser i förhållande till sin storlek. Statliga myndigheter bör omlokaliseras från Stockholm till Göteborg, och nya verk bör också lokaliseras till Göteborg.	Motsvarande yrkanden avstyrktes av utskottet i samband med budgetberedningen såväl hösten 2008 som hösten 2009 (bet. 2008/09:NU2 respektive 2009/10:NU2).
	2010/11:N333 (FP) (yrk. 1 och 3)	För att ge Dalsland och Värmland verktyg för hållbar tillväxt och utveckling, samt att på bästa sätt tillvarata den potential som finns, krävs politiska beslut om företagande samt satsningar på infrastruktur och samhällservice. Motionärerna anser också att Dalsland skulle kunna utvecklas bättre genom att Dalsland och Norra Älvsborg klassas som skogslän.	I samband med behandlingen av budgetpropositionen hösten 2008 tog näringsutskottet ställning till ett motionsyrkande om att Dalsland skulle kunna få bättre utveckling genom att klassas som s.k. skogslän. Utskottet konstaterade att begreppet skogslän saknar juridisk betydelse inom den regionala tillväxtpolitiken och avstyrkte yrkandet (betänkande 2008/09:NU2). Motsvarande ställningstagande fanns också i betänkande 2007/08:NU2. Samma yrkande behandlades även i förra årets budgetbetänkande (bet. 2009/10:NU2).
Västmanlands län	2010/11:N278 (S)	I motionen beskrivs olika regionalt inriktade insatser som ska bidra till en hållbar utveckling i Västmanlands län. Satsningar på förnybar energi lyfts särskilt fram.	

LÄN/REGION	MOTION	ÖNSKADE ÅTGÄRDER	VISSA KOMPLETTERANDE UPPGIFTER
Dalarnas län	2010/11:N201 (C)	I Fjällpaket Dalarna samverkar de direkt berörda kommunerna, Länsstyrelsen, Trafikverket och Tillväxtverket för att diskutera, lägga fast och genomföra insatser. Denna typ av upplägg borde vara av direkt intresse för andra nationella myndigheter som Arbetsförmedling och skolmyndigheter.	
Gävleborgs län	2010/11:N376 (S)	I motionen beskrivs problemen på arbetsmarknaden i Gävleborgs län. Insatser för att stödja länet inom en rad olika områden efterfrågas.	
Västerbottens län	2010/11:N397 (S)	I Västerbottens län finns goda förutsättningar för utveckling och tillväxt. Bland annat måste stödet till innovatörer ses över och förbättras samtidigt som innovatörerna måste få ett större inflytande över utvecklingsprocessen.	Regeringens förslag i tilläggsbudget för 2010 om en särskild satsning på innovationsfrämjande åtgärder i Norrlands inland har redovisats på annan plats i detta betänkande.
Norrbottnens län	2010/11:N382 (S)	Det finns goda förutsättningar för utveckling och tillväxt. Det behövs aktiva åtgärder från regeringens sida för att sätta stopp för den negativa utvecklingen och för att skapa nya arbetstillfällen.	Regeringens förslag i tilläggsbudget för 2010 om en särskild satsning på innovationsfrämjande åtgärder i Norrlands inland har redovisats på annan plats i detta betänkande.

LÄN/REGION	MOTION	ÖNSKADE ÅTGÄRDER	VISSA KOMPLETTERANDE UPPGIFTER
	2010/11:N383 (S) (yrk. 2)	Motionärerna vill att robotfälten i Norrbotten ges ett tydligt uppdrag och resurser för att samordna och marknadsföra Testplats Botnia internationellt.	Ett i stort sett likalydande yrkande (mot. 2008/09:N404 och 2009/10:N428) avstyrktes av utskottet hösten 2008 och hösten 2009 (bet. 2008/09:NU2 respektive 2009/10:NU2). I underlaget till budgetpropositionen för innevarande år föreslog Försvarsmakten utveckling av internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet i Sverige (ITÖ). En tyngdpunkt kommer att vara övning med mark- och flygförband i Norrland. De stora, glest befolkade områdena i Norrland är attraktiva för militär övningsverksamhet, särskilt när det gäller övning och utbildning i subarktiskt klimat med snö, mörker och kyla. Regeringen ställde sig positiv till ITÖ.